

Spis treści		str.
Wstęp		2
I.	Struktura wydatków	2
II.	Pomoc realizowana w ramach działalności własnej MOPS oraz jednostek nadzorowanych	3
	1. Pomoc finansowa, rzeczowa, usługowa	3
	1.1. Pomoc realizowana przez dzielnicowe Filie MOPS	3
	1.1.1. Zadania zlecone gminie	3
	1.1.2. Zadania własne gminy	3
	1.1.3. Zadania zlecone powiatowi	4
	1.1.4. Zadania własne powiatu	4
	1.2. Pomoc realizowana przez Filie MOPS ds. Obsługi Świadczeń Rodzinnych	5
	1.2.1. Świadczenia rodzinne	5
	1.2.2. Zaliczka alimentacyjna	6
	1.2.3. Dodatki mieszkaniowe	6
	2. Formy pomocy niematerialnej	7
	2.1. Pomoc środowiskowa	7
	2.1.1. Ośrodki wsparcia	7
	2.1.2. Centrum Pomocy Niematerialnej	8
	2.1.3. Centrum Aktywności Lokalnej	8
	2.1.4. Realizacja <i>Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie</i>	8
	2.1.5. <i>Program Rozwoju Rodzicielstwa Zastępczego w Mieście Łodzi</i>	9
	2.1.6. Praca socjalna	12
	2.2. Pomoc stacjonarna	12
	2.2.1. Domy Pomocy Społecznej	12
	2.2.2. Całodobowe Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze	13
	2.2.3. Dom Międzypokoleniowy „Bednarska”	14
	3. Miejski Zespół do Spraw Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	14
III.	Orzekanie o niepełnosprawności	15
IV.	Współdziałanie MOPS z podmiotami niepublicznymi realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej	15
V.	Kontrole i nadzór merytoryczny	26
	1. Kontrole wewnętrzne	26
	2. Kontrole zewnętrzne	28
VI.	Najistotniejsze działania podjęte w roku 2008	29
	1. Działania w zakresie funkcjonowania MOPS i jednostek nadzorowanych	29
	1.1. Pomoc środowiskowa	29
	1.2. Pomoc stacjonarna	32
	2. Działania podejmowane przez podmioty niepubliczne realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej	32
VII.	Podsumowanie	33
VIII.	Działania planowane do realizacji w roku 2009	34

Wstęp

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi jest organizatorem, koordynatorem i wykonawcą zadań z zakresu pomocy społecznej podejmowanych na rzecz mieszkańców miasta, określonych w przepisach prawa jako zadania własne gminy, zadania zlecone gminie, zadania powiatu oraz zadania z zakresu administracji rządowej.

Zadania te MOPS realizuje w ramach działalności własnej oraz za pośrednictwem innych podmiotów (organizacji społecznych, stowarzyszeń i in.) – w oparciu o zawarte umowy.

W roku 2008 w strukturze organizacyjnej MOPS funkcjonowały Oddziały: Organizacyjno-Administracyjny, Koordynacji i Nadzoru, Pomocy Rodzinie i Dziecku, Pomocy Stacjonarnej, do Spraw Współpracy z Podmiotami Uprawnionymi, Finansowo-Księgowy, Planowania i Analiz, a także Zespoły: do Spraw Kontroli Wewnętrznej, do Spraw Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych oraz Zespół Audytu Wewnętrznego.

W strukturze MOPS pozostawało 5 Filii dzielnicowych, w ramach których działało: 18 Domów Dziennego Pobytu, 2 Ośrodki Adaptacyjne dla Dzieci i Młodzieży, 4 Świetlice Środowiskowe, Schronisko dla Bezdomnych Kobiet wraz z Noclegownią oraz Filia do Spraw Obsługi Świadczeń Rodzinnych.

MOPS sprawował także nadzór nad prowadzonymi przez Miasto 11 domami pomocy społecznej i 14 całodobowymi placówkami opiekuńczo-wychowawczymi. Nadzór ten polegał m.in. na koordynacji powierzonych zadań, konsultowaniu i opiniowaniu rocznych i wieloletnich planów rzeczowo-finansowych oraz kontroli realizowanych zadań.

Przy MOPS funkcjonował Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

Z dniem 1 lipca 2008 r. ze struktury MOPS wyłączona została Filia do Spraw Obsługi Świadczeń Rodzinnych. Zadania realizowane przez tę Filię przejął Wydział Świadczeń Socjalnych Urzędu Miasta Łodzi.

Według stanu na dzień 31.12.2008 r. ogółem w MOPS i jednostkach nadzorowanych zatrudnione były **2.404** osoby, w tym: 620 w MOPS, 1.060 w domach pomocy społecznej, 523 w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i 201 w ośrodkach wsparcia dziennego.

Liczba osób zatrudnionych w MOPS uległa zmniejszeniu w stosunku do końca 2007 r. w związku z przeniesieniem Filii do Spraw Obsługi Świadczeń Rodzinnych do innej struktury organizacyjnej.

W ciągu roku w MOPS wydano ogółem **163.788** decyzji administracyjnych dotyczących udzielenia pomocy, od treści których złożono 581 odwołań. Spośród 520 rozpatrzonych odwołań 144 decyzje zostały uchylone lub zmienione przez właściwy organ odwoławczy. Na działalność MOPS wpłynęły ogółem **72** skargi. Spośród 69 rozpatrzonych skarg 54 uznane zostały za bezzasadne. W ramach skarg i wniosków w 2008 r. przyjęto **714** interesantów.

I. Struktura wydatków

W 2008 roku wydatki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi na realizację zadań własnych i zleconych wyniosły łącznie: **300.314.587 zł**, w tym:

- **78.972.296 zł** - na zadania zlecone gminie,
- **105.078.896 zł** - na zadania własne gminy,
- **2.009.731 zł** - na zadania zlecone powiatowi,
- **109.158.040 zł** - na zadania własne powiatu,
- **5.095.624 zł** - na zadania realizowane na podstawie zawartych porozumień.

Szczegółową strukturę wydatków związanych z funkcjonowaniem MOPS zawarto w załączniku nr 1. W załączniku tym nie uwzględniono kwoty **15.634.917 zł** pochodzącej ze środków PFRON, przeznaczonej na rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych.

Analiza wydatków Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi w 2008 r. wskazuje, iż były one niższe w stosunku do roku 2007 o 34.569.748 zł. tj. o 11,5%.. Spadek wydatków związany był z wyłączeniem ze struktury organizacyjnej MOPS Filii do Spraw Obsługi Świadczeń Rodzinnych

II. Pomoc realizowana w ramach działalności własnej MOPS oraz jednostek nadzorowanych

1. Pomoc finansowa, rzeczowa i usługowa

1.1 Pomoc realizowana przez dzielnicowe Filie MOPS

Na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (tekst jednolity Dz. U. z 2008r. Nr 115, poz. 728), Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi w 2008 r. udzielił wsparcia ogółem **30.521** osobom, w tym 20.759 osób skorzystało z pomocy finansowej, 9.911 z pomocy rzeczowej oraz 4.610 z pomocy usługowej.

Pomocy odmówiono **1.408** osobom, w tym w 962 przypadkach z powodu nie spełniania kryteriów zawartych w ww. ustawie.

Łączna kwota środków wydatkowanych przez Filie MOPS wyniosła **68.482.026 zł**, w tym: **22.082.853 zł** wydano na **zadania z zakresu administracji rządowej zlecone gminie** (o 0,3 % więcej niż w 2007 r.), a **46.399.173 zł** na **zadania własne gminy** (o 14,98% więcej w porównaniu do 2007r.).

1.1.1 Zadania zlecone gminie

Spośród świadczeń finansowanych z budżetu państwa najczęściej środków wydatkowano na zasiłki stałe, które wypłacono, **5.981** osobom. Wydatki na ten cel wyniosły **21.386.290 zł**.

Kolejną formą pomocy realizowanej w tej grupie zadań były specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, z których skorzystało **91** podopiecznych. Ich koszt wyniósł **696.563 zł**.

MOPS był również płatnikiem świadczeń przyznanych na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 26 września 2008 r. w *sprawie szczegółowych warunków realizacji programu dla rodzin rolniczych, w których gospodarstwach rolnych powstały szkody spowodowane przez suszę lub huragan w 2008 r.* (Dz.U, Nr 173, poz. 1070), na podstawie którego **105** rodzinom rolniczym wypłacono zasiłki celowe w łącznej kwocie **88.500 zł**.

1.1.2 Zadania własne gminy

Spośród świadczeń finansowanych w pełnym zakresie z budżetu miasta największe wydatki związane były z realizacją usług opiekuńczych. Z tej formy pomocy skorzystało **4.519** osób (koszt: **10.792.322 zł**).

Kolejną pozycję stanowiły zasiłki celowe, które przyznano **8.285** osobom na kwotę **2.776.126 zł**. Średnia wysokość świadczenia wynosiła 186,21 zł.

Zasiłki okresowe, **finansowane w całości z dotacji z budżetu państwa**, otrzymało **12.831** osób na łączną kwotę **15.937.644 zł**. Średnia wysokość świadczenia wyniosła ok. **192 zł**.

W 2008 r. MOPS realizował wieloletni program rządowy „*Pomoc państwa w zakresie dożywiania*”. W ramach programu decyzją administracyjną przyznano pomoc **27.388** osobom. Wsparcie w postaci posiłku otrzymało **7.781** osób. Wydano **981.077** posiłków na łączną kwotę **3.879.339 zł**. Średni koszt jednego posiłku wyniósł ok. **3,95 zł**. Udzielano również pomocy w postaci zasiłków celowych z przeznaczeniem na zakup gorącego posiłku lub żywności. Z tej formy pomocy skorzystało **12.619** osób na łączną kwotę **11.433.748 zł**. (Koszt zasiłku wynosił średnio 163,84zł.). Środki na realizację programu pochodziły zarówno z budżetu gminy (3.165.374 zł), jak i z budżetu państwa (12.147.713 zł). Ogólny koszt programu - **15.313.087 zł**.

Pozostałą kwotę, tj. **1.579.944 zł** wydatkowano na: zasiłki celowe na zakup leków (lokalny program „*Apteka Komunalna*”) – 839,100 zł, zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego – 33.200 zł, bilety kredytowane – 812 zł, sprawienie pochówku – 706.882 zł.

W ramach zadań własnych gminy Filia MOPS Łódź–Górna wypłaciła również 4 świadczenia na ogólną kwotę **12.800 zł**, na utrzymanie czteroosobowej rodziny repatriantów zaproszonej do Łodzi w ramach rządowego programu „*Rodak*”.

1.1 3 Zadania zlecone powiatowi

W ramach zadań zleconych powiatowi Filie MOPS wypłaciły na podstawie ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. *o repatriacji* (Dz. U. z 2004 r. Nr 53, poz. 532 ze zm.) zasiłki 3 rodzinom repatriantów na kwotę **50.162,51 zł**, przyznane decyzją Prezesa Urzędu do Spraw Repatriacji i Cudzoziemców, przeznaczone na pokrycie kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania do RP oraz na zagospodarowanie i bieżące utrzymanie.

1.1.4 Zadania własne powiatu

Pomoc rodzinom zastępczym

- W 2008 r. MOPS objął pomocą **1.216 rodzin zastępczych spokrewnionych i niespokrewnionych z dzieckiem** (1.067 spokrewnionych i 149 niespokrewnionych), w których umieszczonych było **1.528** dzieci (1.335 dzieci w rodzinach spokrewnionych i 193 dzieci w rodzinach niespokrewnionych). Wydatki dotyczące częściowego pokrycia kosztów utrzymania dzieci oraz koszty wyprawek na zagospodarowanie dzieci w nowoutworzonych rodzinach zastępczych i okresowej pomocy losowej w ww. typach rodzin, wyniosły łącznie **10.912.394 zł**.
- W ramach podpisanych z rodzinami umów w 2008 r. funkcjonowało łącznie **26 zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego**, które dysponowały 67 miejscami rotacyjnymi. W rodzinach tych. przebywało **134** dzieci. Łączna kwota środków wydatkowanych na prowadzenie tego typu rodzin (wynagrodzenia oraz pomoc pieniężna na utrzymanie dziecka) wyniosła w 2008 r. **1.795.722,26 zł**.
- W 2008 r. funkcjonowało **14 zawodowych niespokrewnionych z dzieckiem wielodzietnych rodzin zastępczych**, w których przebywało **66** dzieci. Łączna kwota środków wydatkowanych na prowadzenie tych rodzin (wynagrodzenia oraz pomoc pieniężna na utrzymanie dziecka) wyniosła **845.460,02 zł**.

- W 2008 r. funkcjonowały **4 zawodowe niespokrewnione z dzieckiem specjalistyczne rodziny zastępcze**, w których przebywało **6** niepełnosprawnych dzieci. Łączna kwota środków wydatkowana na prowadzenie tego typu rodzin (wynagrodzenia oraz pomoc pieniężna na utrzymanie dziecka) wyniosła **194.700,02 zł.**
- **528** pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych kontynuowało naukę i z tego tytułu otrzymywało co miesiąc świadczenie pieniężne w wysokości 494,10 zł – łączny koszt pomocy na kontynuowanie nauki wyniósł w 2008 r. **2.185.376,00 zł.** Jednorazową pomoc pieniężną na usamodzielnienie wypłacono 80 wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze, w łącznej kwocie **339.464,00 zł.**, a 96 wychowanków otrzymało pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej o łącznej wartości **168.646,00 zł.**

Pomoc na usamodzielnienie wychowanków opuszczających niektóre typy placówek opiekuńczo wychowawczych i domów pomocy społecznej, zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich, specjalne ośrodki szkolno wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę i młodzieżowe ośrodki wychowawcze

- W 2008 r. wypłacono **78** wychowankom pomoc pieniężną na usamodzielnienie w kwocie **413.459zł.** oraz 194 wychowankom kwotę **670.673 zł.** na kontynuację nauki.
- W 2008 r. zrealizowano pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla **56** wychowanków (w tym 1 wychowanka niepełnosprawnego) na kwotę **123.436,00 zł.** W skład tej formy pomocy weszły: materiały niezbędne do przeprowadzenia remontu mieszkania, urządzenia domowe, pomoce naukowe, sprzęt który może służyć do podjęcia zatrudnienia.

1.2 Pomoc realizowana przez Filie MOPS do Spraw Obsługi Świadczeń Rodzinnych

Działająca do dnia **30 czerwca 2008** r. w ramach struktury organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej **Filia do Spraw Obsługi Świadczeń Rodzinnych** w analizowanym okresie realizowała zadania wynikające z 3 aktów prawnych:

- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. **o świadczeniach rodzinnych** (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. **o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej** (Dz.U. Nr 86, poz. 732 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. **o dodatkach mieszkaniowych** (Dz. U. z 2001 r. Nr 71, poz. 734 z późn. zm.).

1.2.1 Świadczenia rodzinne

W okresie od 01.01.2008 r. do 30.06.2008 r. mieszkańcom Łodzi wypłacono ogółem **382.539** świadczeń rodzinnych wraz z dodatkami oraz świadczeń opiekuńczych na łączną kwotę **43.959.497 zł** (42.477.094 zł – dotacja, 1.482.403 zł – środki własne gminy).

Ze środków w ramach dotacji wypłacono dla **34.401** rodzin **379.630** świadczeń na kwotę **39.568.614 zł**, w tym :

- zasiłek rodzinny - 236 799 świadczeń na kwotę **14.339.226 zł;**
- dodatek z tytułu urodzenia dziecka – 1.009 świadczeń na kwotę **1.009.000 zł;**
- dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego 12.107 świadczeń na kwotę **4.842.488 zł;**

- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania - 151 świadczeń na kwotę **60.068 zł**;
- dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka – 18.614 świadczeń na kwotę **3.273.529zł**;
- dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego – 15.150 świadczeń na kwotę **1.164.924 zł**;
- dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego - 86 świadczeń na kwotę **8.600 zł**;
- dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania - 450 świadczeń na kwotę **29.420 zł**;
- dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 18.482 świadczenia na kwotę **1.478 .509 zł**;
- zasiłek pielęgnacyjny – 70.731 świadczeń na kwotę **10.821.724 zł**;
- świadczenie pielęgnacyjne – 6.051 świadczeń na kwotę **2.541.126 zł**.

Ponadto wypłacano jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka (2.909 świadczeń na kwotę **2.908.480 zł**).

Na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Łodzi Nr LXXII/1370/06 z dnia 12 lipca 2006 r. zmienionej uchwałą Nr V/73/07 z dnia 24.01.2007 r. w sprawie przyznania jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka oraz podniesienia kwot niektórych dodatków zasiłku rodzinnego w okresie od 01.01.2008 r. do 30.06.2008 r. ze środków własnych miasta wypłacono dodatki:

- z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego - 86 świadczeń na kwotę **4.300 zł**;
- z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej – 18.477 świadczeń na kwotę **1.478.103 zł**.

Łącznie z budżetu Miasta wypłacono **18.563** świadczenia na kwotę **1.482.403 zł**.

1.2.2 Zaliczka alimentacyjna

W pierwszym półroczu 2008 r. zaliczkę alimentacyjną przysługującą dzieciom wychowywanym przez osoby samotne, na rzecz których zasądzone są alimenty, a ich egzekucja jest bezskuteczna, wypłacono **4.587** rodzinom (łącznie **36.833** świadczenia) na kwotę **8 236 630 zł**.

Ponadto podjęto działania wobec dłużników alimentacyjnych:

- skierowano 939 wniosków o przeprowadzenie wywiadu środowiskowego u dłużników alimentacyjnych;
- skierowano 1.750 zapytań do Powiatowych Urzędów Pracy o przedstawienie informacji o możliwości aktywizacji zawodowej dłużników, a w przypadku otrzymania informacji negatywnej wystąpiono z wnioskiem o skierowanie dłużników do prac organizowanych na zasadach robót publicznych;
- w 130 przypadkach poinformowano prokuraturę o podejrzeniu popełnienia przestępstwa niealimentacji;
- w 138 przypadkach skierowano wnioski o zatrzymanie prawa jazdy dłużnikom alimentacyjnym;
- w 3 przypadkach skierowano wnioski o zwrot zatrzymanego prawa jazdy w związku z ustaniem przyczyny zatrzymania tego dokumentu.

1.2.3 Dodatki mieszkaniowe

W okresie 6 miesięcy 2008 r. Filia MOPS do Spraw Obsługi Świadczeń Rodzinnych wypłaciła **92.178** dodatków mieszkaniowych na kwotę **12.813.345 zł**.

2. Formy pomocy niematerialnej

2.1 Pomoc środowiskowa

2.1.1 Ośrodki wsparcia

Tak, jak latach poprzednich, również w 2008 roku umożliwiono mieszkańcom Łodzi korzystanie z placówek (ośrodków wsparcia) pozostających w strukturze organizacyjnej MOPS:

- **18 Domów Dziennego Pobytu (795 miejsc)**, placówek przewidzianych dla osób o obniżonej sprawności psychofizycznej, które z uwagi na zaawansowany wiek, stan zdrowia lub skomplikowaną sytuację rodzinną wymagają wsparcia w organizacji życia codziennego. Z pomocy świadczonej przez DDP (zapewnienie posiłków, opieki medycznej, wspólne spędzanie czasu, itp.) korzystały rotacyjnie **922** osoby;
- **2 Ośrodki Adaptacyjnych dla Dzieci i Młodzieży (100 miejsc)** przeznaczonych dla osób upośledzonych umysłowo. Przebywającym tam rotacyjnie **96** podopiecznym zapewniono opiekę medyczną, psychologiczną, terapeutyczną i wychowawczo-rewalidacyjną, opartą na indywidualnych programach usprawniania.
W Ośrodku Adaptacyjnym przy ul. Rojnej 18a działał również Punkt Konsultacyjny dla rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności, prowadzony przez psychologa, pedagoga i terapeutów. W ciągu roku konsultanci odbyli 58 spotkań z rodzicami – na terenie placówki oraz w domach rodzinnych podopiecznych;
- **4 Świetlic Środowiskowych (105 miejsc)**, w których pod opieką specjalistów pozostawało **212 dzieci** z rodzin patologicznych lub niewydolnych wychowawczo.
Głównym zadaniem Świetlic jest profilaktyka patologii społecznej, poprzez udzielanie dzieciom pomocy w przezwyciężaniu trudności szkolnych, przekazywanie pozytywnych wzorców zachowań i pożądaných społecznie wartości oraz kształtowanie praktycznych umiejętności koniecznych do prawidłowego funkcjonowania w życiu. Podczas pobytu w świetlicach dzieci odrabiają lekcje - mają zapewnioną pomoc fachowców, możliwość korzystania z indywidualnych konsultacji, zajęć wyrównawczych i korekcyjno-kompensacyjnych. Pozostałe cele realizowane są podczas zabaw, inscenizacji, treningów w odgrywaniu ról społecznych itp. W każdej ze świetlic dzieci mają zapewniony ciepły posiłek.
- **Schroniska dla Bezdomnych Kobiet** dysponującego wydzielonymi miejscami noclegowymi (**62** miejsca w Schronisku i **20** miejsc noclegowych).
W ciągu roku do Schroniska przyjęto **133 osoby (77 rodzin**, w tym **77 kobiet i 56 dzieci**) nie posiadających własnego miejsca zamieszkania lub nie mogących z różnych przyczyn przebywać w dotychczasowym środowisku. Osobom tym zapewniono pomoc w rozwiązywaniu problemów życiowych (mieszkaniowych, zawodowych, zdrowotnych, opiekuńczo-wychowawczych, rodzinnych itp.) świadczoną przez personel placówki oraz współdziałające z nią instytucje i organizacje przeciwdziałające zjawisku bezdomności. Do indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności przystąpiło 27 rodzin. 19 rodzin po opuszczeniu Schroniska powróciło do dawnego miejsca zamieszkania, otrzymało lub wynajęło mieszkanie, zamieszkało u rodziny.
W okresie jesienno-zimowym z miejsc noclegowych korzystało **78 osób (72 rodziny – 72 kobiety i 6 dzieci**.

2.1.2 Centrum Pomocy Niematerialnej dla Bezrobotnych

Centrum Pomocy Niematerialnej dla Bezrobotnych (funkcjonujące w ramach Filii MOPS Łódź-Bałuty), obejmuje pomocą osoby bezrobotne, deklarujące chęć aktywnego poszukiwania pracy. Osobom tym umożliwia się korzystanie z ofert pracy, pozyskiwanych najczęściej bezpośrednio od pracodawców, konsultacji psychologicznych, porad prawnych, pomocy w rozwiązywaniu problemów życiowych.

W 2008 r. w Centrum zarejestrowano **379** osób bezrobotnych, poszukujących pracy. Pozyskano dla nich **285** ofert pracy od 97 pracodawców, które przekazano 366 osobom.

Zgłaszającym się osobom udzielono **639** konsultacji m.in. prawnych i psychologicznych, z których skorzystało 237 osób.

Kontynuowano również realizację programu zapobiegania bezrobociu wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. Program z zakresu orientacji szkolnej i zawodowej oraz doradztwa zawodowego skierowany był głównie do uczniów ostatnich klas szkół zasadniczych i techników. Uczestniczyło w nim **343** uczniów z 8 szkół ponadgimnazjalnych.

2.1.3 Centrum Aktywności Lokalnej

W Filii dzielnicowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Łódź-Bałuty kontynuowano program „**Ośrodek Pomocy Społecznej jako Centrum Aktywności Lokalnej**” (celem programu jest aktywizowanie społeczności lokalnej i tworzenie poczucia przynależności do danego miejsca i lokalnej grupy).

W 2008 r. w ramach CAL działały m.in.:

- **grupy samopomocowe matek wychowujących dzieci niepełnosprawne**, w których uczestniczyło **20** matek i **20** dzieci. Spotkania odbywały się regularnie co dwa tygodnie – organizowane były zajęcia rehabilitacyjne, wspólne wycieczki, uroczystości okolicznościowe, otwarty plener plastyczny;
- **grupa miłośników haftu, koronki i makramy - „Klub Pod Lilią”**, w której uczestniczyło 12 osób. Spotkania odbywały się raz w tygodniu. Zorganizowano wystawy i pokazy twórczości dla mieszkańców osiedla;
- **grupa wsparcia Anonimowych Alkoholików**. Spotkania odbywały się co tydzień. Dodatkowo raz w miesiącu odbywały się spotkania otwarte, mające na celu zachęcenie osób z problemem alkoholowym do skorzystania z ich pomocy. Grupa ta została wpisana do Krajowego Rejestru Grup AA. Dzięki działalności Grupy wsparcie w walce z problemem alkoholowym uzyskują zarówno osoby uzależnione, jak i współuzależnione.

CAL organizowało również imprezy tematyczne i okolicznościowe, integrujące środowisko lokalne, w tym festyny: integracyjny dla osób niepełnosprawnych, „Pożegnanie lata” oraz z okazji Dnia Dziecka. W imprezach uczestniczyli mieszkańcy Osiedli: Radogoszcz - Wschód i Radogoszcz - Zachód.

2.1.4 Realizacja Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

W ramach **Gminnego Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie** w Filiach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej utworzone zostały **Interdyscyplinarne Zespoły Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie**, których celem jest poprawa skuteczności działań osób zobowiązanych i uprawnionych do przeciwdziałania przemocy, monitorowanie występowania tego zjawiska, jego rozmiarów i skutków społecznych oraz monitorowanie efektywności podejmowanych działań.

W skład Zespołów wchodzi m.in. przedstawiciele: Policji, Straży Miejskiej, Prokuratur Rejonowych, kuratorzy sądowi, przedstawiciele Fundacji Centrum Praw Kobiet, Fundacji „Opoka”, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy Delegaturach Dzielnicowych oraz pracownicy Filii MOPS. Obecni są także przedstawiciele innych instytucji oraz organizacji pozarządowych.

W 2008 r. odbyło się ogółem 51 spotkań zespołów interdyscyplinarnych, na których rozpatrzono 62 sprawy.

Koordinatorzy Zespołów brali także czynny udział w pracach Gminnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który jest interdyscyplinarną grupą specjalistów, reprezentujących realizatorów Systemu. W 2008 roku odbyły się dwa spotkania Zespołu zorganizowane przez koordynatora Systemu Panią Annę Szolc - Kowalską.

Przedmiotem prac Zespołu była także wymiana informacji na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie i funkcjonowania Systemu oraz monitorowanie procedur postępowania.

2.1.5. Program Rozwoju Rodzicielstwa Zastępczego w Mieście Łodzi

Zgodnie z Uchwałą Nr XVII/287/07 z dnia 28 sierpnia 2007r. Rady Miejskiej w Łodzi, od stycznia 2008r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi rozpoczął realizację (przewidzianego na lata 2008–2013) **Programu Rozwoju Rodzicielstwa Zastępczego w Mieście Łodzi**.

Przyjęte w Programie założenia i cele do realizacji mają przyczynić się do ograniczenia sieroctwa społecznego na terenie Łodzi oraz rozwój i wsparcie rodzinnych form opieki zastępczej.

W ramach programu realizowano 3 główne cele:

Cel I. Zapobieganie umieszczeniu dziecka w opiece zastępczej

Podjęto działania wspomagające i wspierające rodzinę w jej środowisku naturalnym m.in. poprzez:

- Zatrudnienie w każdej Filii MOPS dwóch specjalistów: psychologa i pedagoga, którzy diagnozują sytuację rodzin oraz współtworzą plany pomocy, kontrakty socjalne, udzielają pomocy rodzinie w pokonywaniu problemów wychowawczych poprzez konsultacje, poradnictwo, doradztwo, tworzą zespoły interdyscyplinarne. Specjalistycznym wsparciem objęto **347** rodzin i udzielono **1.680** porad i konsultacji.
- Organizowanie i udzielanie interdyscyplinarnej pomocy w środowisku świadczonej przez pedagogów ulicy. Zadanie realizowało Stowarzyszenie Ewangelizacyjno-Charytatywne „Mocni w Duchu” i Stowarzyszenie „Grupa Pedagogiki i Animacji Społecznej-Łódź”. W zajęciach edukacyjnych uczestniczyło **158** dzieci. Dzieci były włączane w działalność społeczną, uczono je współpracy i współdziałania. Oddziaływania miały m.in. na celu wzmocnienie poczucia własnej wartości dzieci, odbudowanie relacji i więzi dziecko – rodzice, rozwój zainteresowań i umiejętności aktywnego spędzania wolnego czasu.
- Uruchomienie w każdej dzielnicy placówki wsparcia dziennego czynnej do godz. 19-tej. W **12** placówkach wydłużono czas pracy do godz. 19-tej, natomiast 4 pracowały również w soboty. W funkcjonujących placówkach wsparcia dziennego opieką objętych zostało **2.467** dzieci.
- Objęcie całodobową opieką dzieci znajdujących się w sytuacji kryzysowej w hostelu działającym przy placówce wsparcia dziennego. Hostel dysponuje 4 miejscami rotacyjnymi. Znajdują w nim opiekę dzieci w sytuacjach kryzysowych jedynie w przypadku gdy rodzice wyrażą na to zgodę. Wsparcie w tej formie opieki uzyskało **20** dzieci.
- Opracowanie i wprowadzenie zasad priorytetowego przyjmowania dzieci z „grupy ryzyka” do przedszkoli miejskich i poradni psychologiczno-pedagogicznych. Na wniosek pracownika socjalnego i za zgodą rodziców **185** dzieci z tych środowisk uczestniczyło w zajęciach przedszkolnych, a 84 uzyskało specjalistyczną pomoc w poradniach .
- Objęcie wsparciem wolontaryjnym dzieci z rodzin z „grupy ryzyka” i dzieci z rodzin zastępczych w zakresie pomocy w nauce i organizacji czasu wolnego. Przygotowano zasady współpracy pracowników socjalnych z Centrum Wolontariatu w Łodzi. Filie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi przekazały do Centrum Wolontariatu **68** zgłoszeń środowisk oczekujących na wsparcie wolontariuszy. W grupie tej 33 zgłoszenia dotyczyły

rodzin zastępczych. Do zgłoszonych środowisk skierowano ogółem 43 wolontariuszy, w tym 17 do rodzin zastępczych.

- Podniesienie kompetencji pracowników oświaty w zakresie pracy profilaktycznej uwzględniającej współpracę z instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Wydział Edukacji UMŁ zorganizował szkolenie dotyczące współpracy pracowników oświaty z pracownikami socjalnymi, kuratorami sądowymi, organizacjami pozarządowymi w zakresie prowadzonej na terenie placówek edukacyjnych pracy profilaktycznej. W szkoleniu udział wzięło **250** pedagogów szkolnych i **150** dyrektorów przedszkoli.
- Zwiększenie efektywności oddziaływań pracowników socjalnych pracujących z rodzinami z „grupy ryzyka” poprzez zorganizowanie specjalistycznego szkolenia w zakresie metod i technik pracy z rodziną dysfunkcyjną. W szkoleniu udział wzięło 46 rejonowych pracowników socjalnych. Szkolenie przeprowadzili specjaliści z Archidiecezjalnego Ośrodka Adopcyjno – Opiekuńczego w Łodzi.

Cel II. Rozwój i wsparcie rodzin zastępczych

Rozpoczęto działania zmierzające do likwidacji barier utrudniających mieszkańcom Łodzi podjęcia się funkcji rodziny zastępczej oraz zapewniające wsparcie rodzinom zastępczym już funkcjonującym poprzez:

- Prowadzenie wspólnie z Kościołem Katolickim i organizacjami pozarządowymi promocji i rozwoju rodzicielstwa zastępczego w formie kolportażu ulotek (4.000 sztuk) i kalendarzy na rok 2009 (250 sztuk), cyklicznej publikacji ogłoszeń w gazecie miejskiej „Echo Miasta”, emisji 18 spotów telewizyjnych na antenie łódzkiego oddziału TVP 3, zorganizowanie Zjazdu Rodzin Adopcyjnych i Zastępczych z udziałem mediów, w którym udział wzięło 500 osób. W czasie tegorocznej kolędy księża rozmawiali z bezdzietnymi rodzinami o adopcji i rodzicielstwie zastępczym. Rozmowom tym towarzyszyło pozostawianie ulotek z adresami ośrodków adopcyjno-opiekuńczych. W ramach promocji i rozwoju rodzicielstwa zastępczego zostały skierowane wystąpienia do Rektorów: Wyższej Szkoły Edukacji Zdrowotnej, Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej, Wyższej Szkoły Informatyki, Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Uniwersytetu Łódzkiego, zawierające propozycję wprowadzenia przez te uczelnie do programu studiów z zakresu pedagogiki, psychologii i socjologii, zajęć uwzględniających problematykę tworzenia i funkcjonowania rodzin zastępczych. Wyposażeni w taką wiedzę studenci staliby się emisariuszami rodzin zastępczych w środowisku. Prezentowano i upowszechniano cele i zadania Programu na konferencjach („Rodzina dzieci bez przyszłości” zorganizowanej przez Towarzystwo Rozwijania Aktywności Dzieci „Szansa” w Łodzi, „Dajmy dzieciom nowy dom” zorganizowanej przez Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy TPD w Łodzi i in.).
- Szkolenie i kwalifikowanie kandydatów na rodziny adopcyjne i zastępcze prowadzone przez 3 niepubliczne ośrodki adopcyjno - opiekuńcze. Przeszkolone zostały **134** rodziny na kandydatów na rodziny zastępcze i adopcyjne.
- Kontynuowanie współpracy z zawodowymi rodzinami zastępczymi na podstawie zawartych z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Łodzi umów zleceń, tym: z 26 zawodowymi niespokrewnionymi z dzieckiem rodzinami zastępczymi o charakterze pogotowia rodzinnego, w których umieszczono **134** dzieci, z 14 zawodowymi niespokrewnionymi z dzieckiem wielodzietnymi rodzinami zastępczymi, w których opiekę znalazło **66** dzieci oraz z 4 zawodowymi niespokrewnionymi z dzieckiem specjalistycznymi rodzinami zastępczymi, w których wychowuje się **6** niepełnosprawnych dzieci.
- Zapewnienie bezpłatnego przejazdu na liniach komunikacji miejskiej dzieciom wychowującym się w rodzinach zastępczych posiadających czworo i więcej dzieci.
- Umożliwienie 1 zawodowej wielodzietnej rodzinie zastępczej zamieszkania (na czas sprawowania opieki) w wyremontowanym 117 metrowym lokalu mieszkalnym pochodzącym z zasobów gminy. Dzięki temu może ona sprawować opiekę nad **6** powierzonych dzieci.

- Zapewnienie **68** dzieciom z rodzin zastępczych, w których wychowuje się troje i więcej dzieci, dofinansowania do zorganizowanych form wypoczynku letniego (500 zł na każde dziecko).
- Umożliwienie 54 dzieciom z rodzin zastępczych bezpłatnego udziału w różnego rodzaju zajęciach rekreacyjno-sportowych, realizowanych w jednostkach organizacyjnych miasta.
- Zwiększenie efektywności pracy i rozwoju zawodowego pracowników pomocy społecznej współpracujących z rodzinami zastępczymi. **40** pracowników socjalnych uczestniczyło w superwizji prowadzonej w formie 3 grup warsztatowych przez licencjonowanych superwizorów.

Cel III. Powrót dziecka z opieki zastępczej do rodziny naturalnej

Inicjowanie działań niezbędnych do unormowania sytuacji życiowej rodziny, umożliwiających jej trwałą reintegrację oraz objęcie systematycznym, długoterminowym, specjalistycznym wsparciem w pełnieniu ról rodzicielskich poprzez:

- Opracowanie kompleksowej metody obejmującej procedury i procesy pracy z rodziną na rzecz jej reintegracji, a także opracowanie i wydanie 250 sztuk informatora upowszechniającego niniejszy program oraz wypracowaną metodę. Informator przekazany został instytucjom i organizacjom współrealizującym metodę.
- Przeprowadzenie 5-godzinnego spotkania seminaryjnego oraz 16-godzinnego szkolenia w 2 grupach warsztatowych po **25** uczestników dla osób bezpośrednio realizujących zadania w ramach ww. metody. Zorganizowanie 4-godzinnej konferencji dla **120** osób m.in. pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych, kuratorów sądowych z prezentacją multimedialną metody i ćwiczeniami warsztatowymi.
- Prowadzenie działań terapeutyczno-edukacyjnych z rodzinami, których dzieci czasowo umieszczone są w opiece zastępczej. Zwiększono liczbę specjalistów w ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych realizujących niniejszy program. W ramach tego działania ośrodki adopcyjno-opiekuńcze pracowały z **186** rodzinami naturalnymi na rzecz powrotu dziecka z zastępczych form opieki do rodziny.
- Zorganizowanie turnusu profilaktyczno – terapeutycznego dla **8** rodzin (rodziców i 19 dzieci, umieszczonych w opiece zastępczej). W trakcie turnusu uczestniczono w zajęciach mających na celu wykształcenie prawidłowych postaw rodzicielskich.
- Wspieranie rodzin naturalnych, do których powróciło dziecko z opieki zastępczej poprzez asystę rodzinną. Wsparciem asystenta rodzinnego objęto **24** osoby. Do głównych zadań asystentów rodzinnych należało m.in. zwiększenie zainteresowania rodziców sytuacją szkolną dzieci, motywowanie do wykazywania dbałości o wygląd mieszkania, aktywnego poszukiwania zatrudnienia, uczestniczenia w terapiach.

Efekty wdrożenia programu w 2008 r.:

- **spadek liczby postanowień sądów rodzinnych umieszczających dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych z 691 w 2007 r. do 441 w 2008 r.,**
- **utworzenie 4 zawodowych wielodzietnych rodzin zastępczych, w których opiekę i wychowanie znalazło 16 dzieci,**
- **utworzenie 141 spokrewnionych i niespokrewnionych rodzin zastępczych,**
- **skierowanie 123 dzieci do rodzin adopcyjnych,**
- **powrót 120 dzieci z zastępczych form opieki do środowiska rodzinnego,**
- **zwiększenie kompetencji pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, kuratorów sądowych w zakresie pracy z rodziną naturalną i zastępczą poprzez ich udział w specjalistycznych szkoleniach i konferencjach.**

2.1.6 Praca socjalna

Osoby zgłaszające się do MOPS korzystały z pomocy świadczonej przez pracowników socjalnych w ramach **pracy socjalnej**, rozumianej jako działalność skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do samodzielnego funkcjonowania.

Wsparcia tego, pracownicy socjalni udzielali w granicach własnych kompetencji - w formie porad, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych i innych ważnych spraw bytowych, pomocy w utrzymywaniu kontaktów z otoczeniem itp. Przekazywali również informacje gdzie i do jakiej instytucji lub organizacji można się zwrócić w celu uzyskania odpowiedniej formy pomocy.

W ramach pracy socjalnej analogicznie jak w latach poprzednich, pracownicy MOPS przy ścisłej współpracy z podmiotami odpowiedzialnymi za przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie zastosowali (w 277 przypadkach) procedurę „*Niebieskiej Karty*”, skutkującą podjęciem kroków prawnych wobec 61 sprawców przemocy, w tym wszczęciem postępowania karnego wobec 50 sprawców.

Pomoc ofiarom przemocy polegała na zorganizowaniu grup wsparcia z udziałem policjanta, pedagoga szkolnego, kuratora sądowego, kierowaniu na terapię występowaniu z wnioskiem o zastosowanie przymusowego leczenia odwykowego wobec sprawców przemocy, udzieleniu pomocy prawnej i psychologicznej.

Ogółem w ciągu roku pracą socjalną objętych były **32702** rodziny (**61.686** osób w tych rodzinach).

2.2 Pomoc stacjonarna

2.2.1 Domy Pomocy Społecznej

Osoby, które z powodu zaawansowanego wieku lub określonego typu schorzeń nie mogły funkcjonować w środowisku korzystały z pomocy świadczonej w **11** domach pomocy społecznej prowadzonych przez Miasto, w tym:

- 4 – dla osób w podeszłym wieku (352 miejsca),
- 3 – dla osób przewlekle somatycznie chorych (841 miejsc),
- 2 – dla osób przewlekle psychicznie chorych (339 miejsc),
- 2 – dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie (207 miejsc).

Ogółem dps-y dysponowały **1.739** miejscami.

Domy pomocy społecznej, zgodnie z założeniami, mają za zadanie zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych, opiekuńczych, edukacyjnych, społecznych i religijnych przebywających w nich podopiecznych, przy uwzględnieniu wolności, intymności, godności i poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Tak jak w poprzednich latach zapewniały, oprócz miejsca zamieszkania, wyżywienia i odzieży także opiekę, pielęgnację i pomoc w podstawowych czynnościach życiowych. Świadczyły usługi wspomagające, polegające na prowadzeniu terapii zajęciowej, podnoszeniu sprawności i zaspokajaniu potrzeb religijnych i kulturalnych. Podejmowały działania zmierzające do usamodzielnienia mieszkańców, w miarę ich możliwości. Kładły także nacisk na utrzymywanie i rozwijanie przez podopiecznych kontaktów z rodziną i środowiskiem.

W przypadku dzieci, świadczyły również usługi w zakresie potrzeb edukacyjnych. Podopieczni mieli możliwość nauki i uczestnictwa w zajęciach rewalidacyjnych. Istotną metodą edukacyjną było uczenie i wychowywanie przez doświadczenia życiowe.

W minionym roku w domach pomocy społecznej prowadzonych przez Miasto przebywały rotacyjnie **2.204** osoby. Ponadto **102** osobom zapewniono miejsce w dps na terenie innych powiatów.

Z uwagi na strukturę wieku mieszkańców Łodzi, zapotrzebowanie na miejsca w tego typu placówkach jest bardzo duże. Wg stanu na dzień 31.12.2008 r. na umieszczenie oczekiwały **662** kolejne osoby.

2.2.2 Całodobowe Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze

Dzieci i młodzież objęta była pomocą stacjonarną świadczoną w 14 całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez Miasto, w tym w:

- 9 Domach Dziecka – placówkach socjalizacyjnych (346 miejsc),
- 1 Domu Dziecka dla Małych Dzieci – placówce wielofunkcyjnej (97 miejsc),
- 2 Pogotowiach Opiekuńczych - placówkach interwencyjnych (69 miejsc),
- 2 Rodzinnych Domach Dziecka (16 miejsc).

Ogółem placówki dysponowały 528 miejscami.

Wszystkie całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze zapewniały dzieciom i młodzieży pozbawionej częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, ciągłą lub okresową opiekę. Współdziałały również z rodzinami dzieci w zakresie powrotu wychowanków do środowiska. Zabezpieczały wychowankom możliwość zaspokojenia niezbędnych potrzeb bytowych i rozwojowych.

We wszystkich placówkach realizowane były programy, przeznaczone:

- dla wychowanków np. zagrożonych demoralizacją, wymagających gimnastyki korekcyjnej, rozpoczynających proces usamodzielnienia, pragnących poznać tożsamość kulturową łódzkich narodowości, mających trudności w radzeniu sobie ze stresem oraz agresją własną i otoczenia, z problemami logopedycznymi, z deficytami w rozwoju emocjonalnym. Ich głównym celem było nauczenie dzieci radzenia sobie z negatywnymi emocjami, uczenia samodzielności w dorosłym życiu, w tym także aktywizacji zawodowej, usuwanie wad postawy i wymowy, rozwijanie talentów dzieci, budzenie uczuć empatycznych, przeciwstawianie się negatywnym wpływom rówieśników, przeciwdziałanie uzależnieniom itp.,
- dla rodziców dzieci umieszczonych w placówkach - przede wszystkim w zakresie wzmocnienia więzi pomiędzy rodzicami a dzieckiem oraz motywowania rodziców do ustabilizowania własnej sytuacji i zmiany stylu życia umożliwiającego powrót dziecka do rodziny.

Wychowankowie oraz rodzice dzieci przebywających w placówkach brali również udział w programach organizowanych przez inne podmioty np. przez.:

- DESOTO – program miał na celu wyrównanie szans edukacyjnych z zakresu matematyki,
- Łódzkie Towarzystwo Wspierania Dziecka i Rodziny „Lokomotywa” – program kierowany był do rodziców dzieci umieszczonych w placówkach i miał na celu zdobycie przez nich kompetencji wychowawczych, rozumienia potrzeb dzieci, poszukiwania sposobów radzenia sobie z problemami,
- Towarzystwo Rozwijania Aktywności Dziecięcej „Szansa” – program skierowany do rodziców dzieci umieszczonych w placówce, miał na celu wzmocnienie więzi pomiędzy rodzicami i dziećmi,
- Euroszkołę – program kształcił umiejętność posługiwania się językiem angielskim,
- Fundację Rodzinnej Opieki Zastępczej „Ja i mój dom” – w ramach programu podejmowane były oddziaływania profilaktyczne mające na celu ochronę zdrowia psychicznego dzieci wywodzących się ze środowisk patologicznych,
- Centrum Doradztwa Gospodarczego Sp.z o.o. – program miał na celu przygotowanie zawodowe wychowanków powyżej 15 roku życia oraz udzielenie im wsparcia psychologicznego.

Pracę wychowawców i opiekunek dziecięcych zatrudnionych w publicznych całodobowych placówkach opiekuńczo – wychowawczych wspierali wolontariusze. W 2008 r. 40 osób w ramach wolontariatu stale współpracowało z placówkami, a 91 okresowo.

W 2008 r. w placówkach przebywało rotacyjnie **980** wychowanków. Ponadto **80** łódzkich dzieci przebywało w placówkach na terenie innych powiatów.

Mimo intensywnej działalności propagującej rodzicielstwo zastępcze utrzymuje się duże zapotrzebowanie na miejsca w stacjonarnych placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Wg. stanu na dzień 31.12.2008 r. na umieszczenie w domu dziecka oczekiwało **212** dzieci.

2.2.3 Dom Międzypokoleniowy „Bednarska”

W 2008 roku kontynuował swą działalność **Dom Międzypokoleniowy „Bednarska”** – utworzony w ramach projektu **„Porozumienie i pojednanie z miastami partnerskimi w środkowej i wschodniej Europie”** (uroczyste otwarcie Domu odbyło się 1 września 2004 r.).

W budynku przy ul. Bednarskiej 15a, w którym mieści się Dom Międzypokoleniowy, funkcjonują równolegle: Dom Dziecka nr 9, filia Domu Dziennego Pobytu oraz **„Dom Pamięci i Przyszłości”** prowadzony przez Stowarzyszenie Polaków Poszkodowanych przez III Rzeszę.

Dom Dziecka nr 9 zabezpiecza opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej. W omawianym okresie przebywało w nim średnio w miesiącu 37 wychowanków.

Dom Dziennego Pobytu dysponuje 15 miejscami organizacyjnymi. Stwarza osobom starszym i samotnym warunki umożliwiające przezwyciężenie samotności i izolacji społecznej. Podejmuje działania aktywizujące osoby starsze, zarówno ruchowo jak i intelektualnie.

Członkowie **Stowarzyszenia Polaków Poszkodowanych przez III Rzeszę** spotykają się we własnym gronie, organizują spotkania z młodzieżą oraz sympatykami Stowarzyszenia. W minionym roku w ramach **„Domu Pamięci i Przyszłości”** zorganizowano **12** spotkań z młodzieżą, **26** spotkań z członkami Stowarzyszenia oraz **4** sympozja (ogółem w spotkaniach wzięło udział ok. **630** osób).

W związku z przypadającym w 2008 r. Jubileuszem XX-lecia powstania Łódzkiego Oddziału Stowarzyszenia, działalność **„Domu Pamięci i Przyszłości”** skoncentrowana była na przygotowaniach do tej uroczystości (wydano z tej okazji Biuletyn okolicznościowy).

W oficjalnych uroczystościach w dniu 9 maja 2008 r. wzięli udział: Pani Halina Rosiak - Wiceprezydent Miasta Łodzi, Pan Józef Sowa - Prezes Zarządu Głównego SPP, Pan Stanisław Ołás - Poseł na Sejm RP, Pan Grzegorz Matuszak - Wiceprzewodniczący Rady Miejskiej Łodzi oraz Pan Marek Mazur - Przewodniczący Sejmiku Wojewódzkiego.

Kolejnym, ważnym wydarzeniem w życiu Domu było spotkanie delegacji Miast Partnerskich Stuttgartu i Łodzi. W dniu 5 października 2008 r. placówkę odwiedzili: Nadburmistrz dr Wolfgang Schuster, przedstawiciele władz obu miast oraz dziennikarze. Nadburmistrz Stuttgartu wręczył wychowankom prezent – duży namiot do imprez plenerowych. W podziękowaniu otrzymał pamiątkowy złoty medal od Zarządu Głównego Stowarzyszenia.

Należy podkreślić, iż Dom Międzypokoleniowy jest szczególnym miejscem integracji osób starszych i bardzo młodych. Stwarza warunki do aktywizacji młodzieży i ludzi starszych, przy jednoczesnym wzmacnianiu więzi międzypokoleniowych. W minionym roku w ramach integracji wspólne zwiedzano Muzeum Powstania Warszawskiego i Cmentarz na Powązkach, wyjeżdżano na wycieczki do Kluków, Ciechocinka, Władysławowa. Zorganizowane wyjazdy zainspirowały do prowadzenia zajęć muzycznych i kompletowania śpiewnika. Wydarzenia, w których uczestniczyli podopieczni dokumentowane były na bieżąco zdjęciami, zgromadzonymi w pamiątkowym albumie.

3. Zespół do Spraw Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych

Zespół do Spraw Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych działający w ramach struktury organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej kontynuował realizację zadań w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych, finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych oraz ze środków Miasta (koszty funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej).

W 2008 r. przyjęto porównywalną z rokiem wcześniejszym liczbę wniosków składanych przez osoby ubiegające się o dofinansowanie określonej form pomocy, tzn. zarejestrowano **17.515** wniosków.

Ze świadczeń zrealizowanych przez Zespół w zakresie rehabilitacji społecznej skorzystało ogółem **10.370** mieszkańców Łodzi, w tym:

- **4.461** otrzymało dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych,
- **187** otrzymało dofinansowanie w ramach przełamywania barier w komunikowaniu się i barier technicznych (zakup komputerów i oprogramowania, sprzętu nagłaśniającego, wymiana kuchenek z gazowych na elektryczne itp.),
- **4.151** otrzymało dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego oraz środków pomocniczych (łóżka rehabilitacyjne, rowery rehabilitacyjne, urządzenia do światłolecznictwa, aparaty słuchowe, protezy, obuwie ortopedyczne, inhalatory itp.),
- **119** skorzystało z dofinansowania kosztów likwidacji barier architektonicznych (adaptacja łazienek i toalet, poszerzanie ościeżnic wejściowych, instalowanie pochylni dla wózków inwalidzkich, montaż podnośników, montaż uchwytów itp.),
- **1.452** osoby uczestniczyły w imprezach kulturalnych, turystycznych i rekreacyjnych dofinansowanych ze środków PFRON,

Ponadto **267** łodzian uczestniczyło w 9 Warsztatach Terapii Zajęciowej, a **47** niepełnosprawnych mieszkańców Łodzi uczestniczyło w WTZ działających na terenie innych powiatów.

Wydatki poniesione ze środków PFRON na rehabilitację społeczną wyniosły **15.217.285 zł**. Dodatkowo ze środków Miasta wydatkowano **417.632 zł** na działalność WTZ.

III. Orzekanie o niepełnosprawności

W 2008 r. do Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności działającego przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej wpłynęło ogółem **16.058** wniosków od mieszkańców Łodzi dotyczących ustalenia niepełnosprawności (o ok. 10% więcej w stosunku do 2007 r.), w tym 14.440 wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności i 1.618 wniosków dotyczących ustalenia niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia.

Składy Orzekające na odbytych posiedzeniach wydały ogółem **15.576** orzeczeń. W ciągu roku Zespół wystawił również 6.897 legitymacji osób niepełnosprawnych. Na realizację zadań Zespołu wydatkowano **1.383.370 zł** (dla porównania w 2007 r. 1.335.804 zł).

IV. Współdziałanie MOPS z podmiotami niepublicznymi realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej

Działając w oparciu o aktualnie obowiązujące przepisy, tj.:

- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 115 poz. 728 z późn. zm.) oraz
- ustawę z dnia 29 stycznia 2004 r. *Prawo zamówień publicznych* (Dz. U. Nr 19 poz. 117 z późn. zm.),

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej współpracował z szeregiem podmiotów nie zaliczanych do sektora finansów publicznych, powierzając im realizację niektórych zadań z zakresu pomocy społecznej.

W roku 2008 podmiotom niepublicznym (43) powierzył w ramach zawartych umów realizację następujących zadań:

Opieka nad rodziną i dzieckiem

1. prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych (wsparcia dziennego, socjalizacyjnych, rodzinnych),
2. prowadzenie ośrodków adopcyjno-opiekuńczych,
3. prowadzenie wojewódzkiego banku danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie i kandydatach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz o rodzinach zgłaszających gotowość przysposobienia dziecka,
4. przeprowadzenie kampanii rodzicielstwa zastępczego,
5. prowadzenie szkoleń specjalistycznych dla pracowników pomocy społecznej pracujących z rodzinami z „grupy ryzyka”,
6. opracowanie i wdrożenie kompleksowej metody obejmującej procedury i proces pracy z rodziną na rzecz jej reintegracji, a także opracowanie i wydanie informatora upowszechniającego niniejszy program oraz wypracowaną metodę,
7. przeprowadzenie szkoleń na bazie opracowanej metody obejmującej procedury i proces pracy z rodziną na rzecz jej reintegracji, informacje dla wszystkich osób pracujących na rzecz dziecka i rodziny oraz specjalistyczne dla realizatora programu,
8. prowadzenie działań terapeutyczno-edukacyjnych z rodzinami, których dzieci umieszczone są w opiece zastępczej - organizacja turnusów edukacyjno-terapeutycznych,
9. prowadzenie pododdziału preadopcyjnego ,
10. prowadzenie hostelu przy placówce opiekuńczo-wychowawczej wsparcia dziennego dla dzieci znajdujących się w sytuacji kryzysowej,
11. tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie,
12. prowadzenie mieszkań chronionych dla byłych wychowanków całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych,
13. prowadzenie jednostek specjalistycznego poradnictwa,
14. prowadzenie domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży,
15. promowanie tworzenia niespokrewnionych z dzieckiem zawodowych rodzin zastępczych,

Udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku, leków oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym

16. zapewnienie miejsc noclegowych w schroniskach i noclegowniach,
17. prowadzenie punktu pomocy charytatywnej,
18. prowadzenie programu osłonowego „Autobus dla bezdomnych i potrzebujących”,
19. realizacja programu „Aktywizacja osób wykluczonych społecznie – rodzin zagrożonych eksmisją”,
20. realizację Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej - PEAD.

Organizowanie i świadczenie opieki osobom, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność, chorobę lub inne przyczyny, nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu

21. prowadzenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych,
22. prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
23. prowadzenie środowiskowych domów samopomocy,
24. prowadzenie domów pomocy społecznej,
25. prowadzenie Biura Pośrednictwa Pracy dla Wolontariuszy,
26. realizacja programu „Wybieram wolontariat – promowanie idei wolontariatu”,
27. prowadzenie domów dziennego pobytu,
28. prowadzenie specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy.

Ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych używaniem alkoholu, przemocą domową i innymi czynnikami niszczącymi życie rodzinne i społeczne (zadanie realizowane w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych)

29. organizowanie i prowadzenie hosteli dla osób uzależnionych od alkoholu,
30. organizowanie i prowadzenie specjalistycznych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym,
31. organizowanie i prowadzenie banku żywności,
32. prowadzenie jadłodajni i kuchni społecznych dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin,
33. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrum integracji społecznej dla osób uzależnionych od alkoholu.
34. refundacja kosztów zakupu leków, środków opatrunkowych i testów do wykrywania środków psychoaktywnych (dla dorosłych i dzieci).

Ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego i społecznego wywołanych używaniem substancji psychoaktywnych (zadanie realizowane w ramach Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii)

35. organizowanie i prowadzenie ośrodków rehabilitacyjno - readaptacyjnych dla osób uzależnionych od środków odurzających lub substancji psychotropowych,
36. realizacja programów reintegracji zawodowej osób uzależnionych po zakończeniu programów terapeutycznych w zakładzie opieki zdrowotnej,
37. realizacja programów reintegracji społecznej osób uzależnionych po zakończeniu programów terapeutycznych w zakładzie opieki zdrowotnej.

Ad.1. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych (wsparcia dziennego, socjalizacyjnych, rodzinnych).

W 2008 r. na zlecenie MOPS prowadzono:

- **22** placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, tj. **13** ognisk wychowawczych i **9** świetlic środowiskowych. Placówki te prowadziło 7 podmiotów m.in. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Caritas Archidiecezji Łódzkiej, Stowarzyszenie Centrum Wsparcia Terapeutycznego. Placówki zapewniały: pomoc w rozwiązywaniu problemów szkolnych, rodzinnych, rówieśniczych i osobistych, pomoc w nauce, zajęcia socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne i logopedyczne, organizację czasu wolnego i dożywanie. W ciągu roku z placówek tych, przewidzianych ogółem na **825** miejsc skorzystało **1.553** dzieci;
- **2** placówki opiekuńczo-wychowawcze socjalizacyjne: Dom Dziecka im. L.Meozzi prowadzony przez Zgromadzenie Córek Maryi Wspomożycieli Sióstr Salezjanek (17 miejsc), i Dom Dziecka dla Dzieci Chorych prowadzony przez Fundację „Dom w Łodzi” (9 miejsc) zabezpieczające całodobową opiekę nad dziećmi, kształcenie i wyrównywanie opóźnień szkolnych (przebywało w nich **41** dzieci);
- **3** rodzinne domy dziecka (20 miejsc), w których przebywało **20** dzieci.

Ad. 2 i 3. Prowadzenie Ośrodków Adopcyjno-Opiekuńczych i Wojewódzkiego Banku Danych o dzieciach oczekujących na przysposobienie i kandydatach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz o rodzinach zgłaszających gotowość przysposobienia dziecka.

- **Ośrodki Adopcyjno - Opiekuńcze** prowadziły działalność diagnostyczno-konsultacyjną, m.in. w zakresie pozyskiwania, szkolenia i kwalifikowania osób zgłaszających gotowość prowadzenia rodzinnej opieki zastępczej, szkolenia i wspierania psychologiczno-pedagogicznego osób prowadzących rodzinną opiekę zastępczą oraz rodziców naturalnych dzieci umieszczonych w rodzinnych formach opieki zastępczej i placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Tak jak w latach poprzednich w 2008 r. MOPS powierzył ww. zadanie 3 podmiotom: Centrum Służby Rodzinie prowadzącemu Archidiecezjalny Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy, Oddziałowi Terenowemu Towarzystwa Rozwijania Aktywności Dzieci „SZANSA”, w ramach którego działał Ośrodek Rodzin Zastępczych oraz Oddziałowi Regionalnemu Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, w ramach którego działał Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy. W ciągu roku Ośrodki pracowały ze 186 rodzinami naturalnymi, 205 rodzinami zastępczymi oraz 134 rodzinami adopcyjnymi

W 2008 r. Ośrodki utworzyły **163** nowe rodziny, przeszkoliły 124 kandydatów, w tym 92 na rodziny adopcyjne i 32 na rodziny zastępcze.

W rodzinach umieszczono **281** dzieci, w tym: w rodzinach adopcyjnych 156 dzieci, w rodzinach zastępczych niespokrewnionych z dzieckiem 29 dzieci, w rodzinach zastępczych spokrewnionych z dzieckiem 4 dzieci, w rodzinach zastępczych wielodzietnych zawodowych 7 dzieci, w rodzinach pełniących funkcję pogotowia rodzinnego 85 dzieci.

- Centrum Służby Rodzinie Archidiecezjalny Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy prowadzi **Wojewódzki Bank Danych** o dzieciach oczekujących na przysposobienie i kandydatach do sprawowania zastępczych form opieki i wychowania rodzinnego.

W 2008 r. w Banku Danych zarejestrowano **84** małoletnich zgłoszonych z województwa łódzkiego, przysposobiono 42 małoletnich, dla 15 małoletnich pozyskano rodzinę adopcyjną na terenie województwa i kraju, dla 4 ośrodki pozyskały rodziny we własnym zakresie, 23 małoletnich zostało przysposobionych przez zagraniczną rodzinę adopcyjną. 54 dzieci uzyskało kwalifikację do adopcji z przemieszczeniem poza granice kraju.

Ad. 4. Prowadzenie kampanii rodzicielstwa zastępczego

W 2008 r. MOPS powierzył poprowadzenie kampanii rodzicielstwa zastępczego jednemu podmiotowi tj. Centrum Służby Rodzinie w Łodzi.

Kampania miała na celu wykreowanie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa zastępczego oraz pozyskanie osób zgłaszających gotowość przysposobienia dziecka lub pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W ramach kampanii podejmowane były następujące działania: wydrukowano i rozdano 4.000 ulotek oraz 250 kalendarzy na rok 2009, wyemitowano 18 spotów telewizyjnych i radiowych promujących rodzicielstwo zastępcze. Zorganizowano również Zjazd Rodzin Adopcyjnych i Zastępczych (z udziałem mediów), w którym uczestniczyło ponad 500 osób.

Ad. 5. Prowadzenie szkoleń specjalistycznych dla pracowników pomocy społecznej pracujących z rodzinami z „grupy ryzyka”

W 2008 r. na zlecenie MOPS Archidiecezjalny Ośrodek Adopcyjno – Opiekuńczy działający przy Centrum Służby Rodzinie w Łodzi przeprowadził szkolenie **46** pracowników pomocy społecznej. Podczas zajęć omawiano zagadnienia dotyczące przyczyn dysfunkcyjności rodzin oraz sposobów współdziałania z nimi w ramach pracy socjalnej.

Ad. 6. Opracowanie i wdrożenie kompleksowej metody obejmującej procedury i proces pracy z rodziną na rzecz jej reintegracji, a także opracowanie i wydanie informatora upowszechniającego niniejszy program oraz wypracowaną metodę

W 2008 r. MOPS powierzył ww. zadanie Łódzkiemu Towarzystwu Wspierania Dziecka i Rodziny „Lokomotywa”.

W ramach zadania opracowano metodę dla osób pracujących na rzecz dziecka i rodziny obejmującą procedury i procesy pracy z rodziną na rzecz jej reintegracji. Przygotowano również i wydano informator upowszechniający opracowaną metodę.

Ad. 7. Przeprowadzenie szkoleń na bazie opracowanej metody obejmującej procedury i proces pracy z rodziną na rzecz jej reintegracji, informacje dla wszystkich osób pracujących na rzecz dziecka i rodziny oraz specjalistyczne dla realizatora programu

Zadanie to realizowało Łódzkie Towarzystwo Wspierania Dziecka i Rodziny „Lokomotywa”.

W ramach szkolenia Podmiot :

- przeprowadził spotkanie seminaryjne oraz szkolenie w 2 grupach warsztatowych po 25 uczestników dla osób bezpośrednio realizujących zadania w ramach metody, dzięki czemu uczestnicy poznali m.in. alternatywne sposoby pracy edukacyjno-terapeutycznej, ograniczenia w postaci niepełnosprawności intelektualnej oraz chorób psychicznych, możliwości wspierania tych osób w opiece nad dziećmi lub w kontaktach z dziećmi, aspekty dotyczące pomocy w reintegracji w zależności od fazy rozwoju rodziny, trudności związane z zaburzeniami więzi u dzieci i rodziców,
- rozpowszechnił specjalistyczne informacje w czasie konferencji (z prezentacją multimedialną i ćwiczeniami warsztatowymi), w której uczestniczyło ponad 100 osób, m.in. pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych, kuratorów sądowych poprzez zorganizowanie

Ad. 8. Prowadzenie **działań terapeutyczno-edukacyjnych** z rodzinami, których dzieci umieszczone są w opiece zastępczej - organizacja turnusów edukacyjno-terapeutycznych,

MOPS powierzył ww. zadanie Łódzkiemu Towarzystwu Wspierania Dziecka i Rodziny „Lokomotywa”.

Realizator zadania zorganizował 10 dniowy turnus edukacyjno-terapeutyczny dla 8 rodzin, podczas którego prowadzone były m.in.: terapia i konsultacje rodzinne, videoterning komunikacji, zajęcia socjoterapeutyczne dla grupy dorosłych, zajęcia arteterapeutyczne dla dzieci, mentoring rodzinny, elementy treningu umiejętności wychowawczych i interpersonalnych

Po powrocie z turnusu motywowano dorosłych uczestników do uczęszczania na zajęcia grupy wsparcia opiekunów zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka oraz grupy wsparcia dla rodziców, którzy odzyskali opiekę nad dzieckiem.

Ad. 9. Prowadzenie **Pododdziału Preadopcyjnego**

W 2008 roku kontynuowano współpracę z II Szpitalem Miejskim im.L.Rydygiera w Łodzi w zakresie prowadzenia Pododdziału Preadopcyjnego, do którego przyjmowane są „dzieci niechciane” – porzucone lub pozostawione przez matki w szpitalach położniczych z terenu Łodzi. Pododdział dysponuje 10 miejscami. Prowadzi działalność w zakresie zaspokajania potrzeb bytowych dzieci – w tym zabezpiecza kompleksową opiekę medyczną, ściśle współpracuje z ośrodkami adopcyjno-opiekuńczymi oraz innymi instytucjami zajmującymi się opieką nad dzieckiem, a także z rodzinami naturalnymi, zastępczymi i adopcyjnymi.

W 2008 roku Oddział objął opieką łącznie 64 noworodki urodzone i pozostawione zarówno w II Szpitalu Miejskim, jak i w oddziałach położniczych innych szpitali łódzkich.

Decyzją Sądu Rodzinnego 42 noworodki umieszczone zostały w rodzinach adopcyjnych, 15 w rodzinach zastępczych o charakterze pogotowia rodzinnego, 3 powróciły do rodziny naturalnej.

Ad. 10. Prowadzenie **hostelu** przy placówce opiekuńczo-wychowawczej wsparcia dziennego dla dzieci znajdujących się w sytuacji kryzysowej,

Zgromadzenie Córek Maryi Wspomożycielki Sióstr Salezjanek prowadziło przy placówce opiekuńczo – wychowawczej wsparcia dziennego (ul. Brauna 5) hostel dla dzieci znajdujących się w sytuacji kryzysowej. Dzieci miały zapewnioną opiekę zdrowotną, terapeutyczną, edukacyjną, bytową, wyżywienie, a także w miarę możliwości odzież, obuwie itp.

W ciągu roku w hostelu przebywało **20 dzieci**.

Ad. 11. Tworzenie i wdrażanie **programów pomocy dziecku i rodzinie**

- Program **„Punkt wsparcia – PRZYSTANEK 13 dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych z dzielnicy Łódź-Bałuty”** realizowany był na zlecenie Miasta przez dwa podmioty: Stowarzyszenie Ewangelizacyjno-Charytatywne „Mocni w Duchu” oraz Caritas Archidiecezji Łódzkiej.

Program miał na celu dotarcie do dzieci z rodzin dysfunkcyjnych (w tym z rodzin, w których występowało zjawisko przemocy), nawiązanie z nimi kontaktu i udzielenie stosownej pomocy m.in. poprzez organizowanie zajęć edukacyjnych, terapeutycznych mogących w sposób istotny wpływać na ich rozwój intelektualny i emocjonalny. Podejmowano również współpracę z rodzinami dzieci uczestniczącymi w programie. Ogółem w programie wzięło udział **97** dzieci zamieszkałych w rejonie ulic: Helskiej, Rybnej, Limanowskiego, Zachodniej i Bazarowej.

- **„Program przeciwdziałania marginalizacji dzieci i młodzieży z dzielnicy Łódź–Widzew – KONTRA”** realizowało Stowarzyszenie Oratorium im. św. Dominika Savio z siedzibą w Łodzi.

W ramach programu prowadzone były zajęcia: z zakresu profilaktyki uzależnień, rozwijające zainteresowania edukacyjne, kulturalne, sportowo-kulturalne i in. W programie uczestniczyło **80** dzieci i młodzieży.

- **„Program profilaktyczny dla dzieci i młodzieży zagrożonych patologią społeczną w dzielnicy Łódź–Śródmieście”** realizowało Oratorium im. św. Jana Bosko z siedzibą w Łodzi.

W ramach zadania prowadzono m.in. zajęcia: integracyjne, usprawniające socjalizację, z zakresu profilaktyki alkoholowej i narkotykowej oraz przeciwdziałania przemocy, rozwijające zainteresowania i umiejętności dzieci i młodzieży (zajęcia plastyczne, teatralne, muzyczne, taneczne, sportowe i kondycyjne), uzupełniające braki w nauce. Ponadto organizowane były spotkania z rodzicami i opiekunami dzieci i młodzieży. Z programu skorzystało **30** dzieci i młodzieży.

- **Program „Punkt wsparcia – PRZYSTANEK 13 – dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych na terenie miasta Łodzi”** realizowało Stowarzyszenie „Grupa Pedagogiki i Animacji Społecznej – Łódź”.

Celem programu było przygotowanie kandydatów do pełnienia roli pedagoga ulicy a następnie podjęcie pracy z dziećmi i młodzieżą z rodzin dysfunkcyjnych – w każdej z dzielnic – generując ulice pod względem nasilenia na danym terenie zjawisk patologicznych (ulice: Grabowa, Czechosłowacka, Wróblewskiego, Piaseczna, Pogonowskiego i Włokiennicza). Każdy z kandydatów na pedagoga ulicy pracował z grupą 5 – 12 dzieci przez okres 3 miesięcy. Zajęcia integracyjne odbywały się zarówno w miejscu, jak i poza miejscem zamieszkania dzieci. Wspólne zajęcia przyczyniły się do zaakceptowania pedagogów w środowisku. Z zajęć organizowanych przez pedagogów ulicy skorzystało **61** dzieci,

- Obchody **Łódzkich Dni Rodziny** zorganizowało Centrum Służby Rodzinie.

Podczas obchodów odbyły się cykle warsztatów, spotkań i konferencji promujących rodzinę jako środowisko prawidłowego rozwoju człowieka i przeciwdziałania patologiom społecznym. W obchodach udział wzięło ok. **10.000** osób.

Ad. 12. Prowadzenie mieszkań chronionych dla byłych wychowanków całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych

W 2008 r. MOPS kontynuował ww. zadanie we współpracy z Fundacją im. Joanny Bednarczyk z siedzibą w Łodzi przy ul. Olimpijskiej 5a/11, prowadzącą Mieszkania Chronione dla pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego (przy al. Unii 18 m. 5 – 4 miejsca dla dziewcząt oraz przy ul. Więckowskiego 51 m. 16 – 4 miejsca dla chłopców). W mieszkaniach przebywają osoby które w oczekiwaniu na własny lokal przygotowują się do samodzielnego życia. Otrzymują wsparcie w integracji ze środowiskiem, a także pomoc i wsparcie psychologiczne, pedagogiczne oraz socjalne.

W 2008 r. z możliwości pobytu w mieszkaniu chronionym skorzystało **7** dziewcząt i **5** chłopców.

Ad. 13. Prowadzenie jednostek specjalistycznego poradnictwa

W 2008 r. ww. zadanie realizowało 7 Podmiotów: Stowarzyszenie Promocji Zdrowia i Psychoterapii, Centrum Służby Rodzinie, Caritas Archidiecezji Łódzkiej, Łódzkie Towarzystwo Wspierania Dziecka i Rodziny „Lokomotywa”, Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii, Konwent Bonifratrów oraz Fundacja Pomocy Rodzinie „Opoka”, które udzielały wsparcia rodzinom w kryzysie, porad psychologicznych, prawnych, rodzinnych, prowadziły terapię rodzinną, psychoedukację, programy edukacyjno-terapeutyczne itp.
Z pomocy skorzystały łącznie **14.832** osoby.

Ad. 14. Prowadzenie domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży

Na zlecenie Miasta Centrum Służby Rodzinie prowadzi **Dom Samotnej Matki** im. Stanisławy Leszczyńskiej przy ul. Nowe Sady 17, w którym oprócz całodobowej opieki i pomocy w zakresie potrzeb bytowych i socjalnych, matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży uzyskują pomoc psychoterapeutyczną, są również przygotowywane do świadomego i odpowiedzialnego macierzyństwa.

W 2008 r. z pomocy Domu Samotnej Matki skorzystało **47** kobiet i **63** dzieci.

Ad. 15. Promowanie tworzenia niespokrewnionych z dzieckiem zawodowych rodzin zastępczych

W 2008 r. zadanie realizował Oddział Terenowy Towarzystwa Rozwijania Aktywności Dzieci „Szansa” z siedzibą w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej 17.

Celem programu było wzmocnienie systemu rodzinnej zawodowej opieki zastępczej na terenie Łodzi, zwiększenie zainteresowania rodzinną opieką zastępczą wśród mieszkańców miasta, zwiększenie liczby kandydatów na opiekunów zastępczych oraz ich przygotowanie do pełnienia roli zawodowych rodzin zastępczych, a także udzielanie wsparcia w już funkcjonujących rodzinach.

W ramach programu przeszkolono 7 rodzin, zakwalifikowano do rodzicielstwa zastępczego 6 rodzin, prowadzono grupę wsparcia dla istniejących rodzin zastępczych (4 spotkania po 4 godziny), przeprowadzono diagnozę psychologiczną i pedagogiczną 10 dzieci przebywających w zawodowych rodzinach zastępczych, przeprowadzono zajęcia terapeutyczne dla 3 dzieci z syndromem FAS w miejscu ich zamieszkania, dla każdego dziecka opracowano program neurostymulacji i przekazano opiekunom dzieci, a także zorganizowano grupowe zajęcia socjoterapii dla dzieci w wieku 7-10 lat, w których uczestniczyło 7 dzieci z zawodowych rodzin zastępczych.

Ad. 16. Zapewnienie miejsc noclegowych w schroniskach i noclegowniach

W 2008 r. MOPS kontynuował realizację ww. zadania za pośrednictwem Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta, które prowadziło na terenie Łodzi **3 schroniska dla osób bezdomnych** - 2 dla mężczyzn (**164** miejsca) i 1 dla kobiet z dziećmi (**42** miejsca), **noclegownię dla mężczyzn (120 miejsc)** oraz **Mieszkania Readaptacyjne** dla mężczyzn (**6** miejsc). Ogółem: **332** miejsca.

W 2008 r. schronienia udzielono **1.272** osobom, w tym 1.171 mężczyznom, 73 kobietom i 28 dzieciom. Natomiast w Mieszkaniach Readaptacyjnych przebywało **21** osób.

Wszystkie schroniska Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta, obok możliwości czasowego zamieszkania zapewniały: całodzienne wyżywienie, możliwość kąpieli, prania i zmiany odzieży, uzupełnienia brakującej garderoby, poradnictwo prawne, poradnictwo socjalne (pomoc w załatwianiu spraw urzędowych - wyrobieniu dowodu tożsamości, złożeniu wniosku dot. przydziału lokalu socjalnego, złożeniu dokumentów dot. przyznania świadczenia rentowego lub emerytalnego itp.), bezpłatne wykonanie fotografii do dokumentów tożsamości, możliwość tymczasowego zameldowania, pomoc psychoterapeutyczną, opiekę lekarską i pielęgniarską.

We współpracy z Wydziałem Zdrowia Publicznego UMŁ podopieczni Schronisk objęci byli badaniami profilaktycznymi w zakresie wczesnego wykrywania chorób płuc (RTG wykonano u 43 osób), badaniami spirometrycznymi (216 osób), 91 osobom oznaczono poziom cholesterolu i ustalono kierunki leczenia. Kontynuowano także współpracę z aptekami w celu pozyskiwania lekarstw i środków opatrunkowych.

We wszystkich schroniskach realizowane były także *indywidualne programy wychodzenia z bezdomności* zapewniające osobie bezdomnej wsparcie w procesie wychodzenia z bezdomności.

Mieszkania Readaptacyjne przeznaczone są dla osób, które zakończyły podstawowy program pomocy osobie bezdomnej w schroniskach i oczekują na mieszkanie z zasobów gminy, a dalszy ich pobyt w schronisku skutkowałby opóźnieniem procesu usamodzielnienia. W ciągu roku osoby przebywające w Mieszkaniach uczestniczyły w 48 sesjach terapeutycznych, 48 spotkaniach indywidualnych z psychoterapeutą, były praktycznie przygotowywane do samodzielnego życia poprzez codzienną naukę przygotowywania posiłków, gospodarowania czasem i środkami finansowymi. Korzystały również z porad Punktu Aktywizacji Bezrobotnych w zakresie poszukiwania i utrzymania miejsca pracy (udzielono 99 porad) oraz uczyli się obsługi komputera.

Ad. 17. Prowadzenie punktu pomocy charytatywnej

Realizację zadania podobnie jak w latach poprzednich MOPS powierzył Caritas Archidiecezji Łódzkiej z siedzibą w Łodzi przy ul. Gdańskiej 111. Do Punktu zgłaszały się osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej, którym przekazywano m.in.: paczki żywnościowe, odzież, bieliznę, obuwie środków czystości, sprzęt gospodarstwa domowego itp. W 2008 r. z pomocy Punktu korzystało **3.420** osób.

Ad. 18. Prowadzenie programu osłonowego „Autobus dla bezdomnych i potrzebujących”

Dzięki dotacji uzyskanej od Miasta, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta przy współudziale MOPS, w okresie jesienno-zimowym po raz kolejny realizowało program osłonowy pod nazwą „Autobus dla bezdomnych i potrzebujących”.

Założeniem programu jest doraźne zabezpieczenie potrzeb bytowych osób bezdomnych (zapewnienie posiłku, ciepłej odzieży, leków, podstawowej opieki pielęgniarstwa), zmotywowanie ich do zmiany sposobu życia i podjęcia próby wyjścia z bezdomności, zminimalizowanie zagrożenia zamarznięcia oraz zmniejszenie liczby osób bezdomnych pozostających bez schronienia i zabezpieczenia socjalnego.

Autobus kursował w okresie od 01 stycznia 2008 r. do 15 marca 2008 r. oraz od 01 grudnia 2008 r. do 31 grudnia 2008 r. w godzinach nocnych (od 21³⁰ do 1³⁰). Trasę *Autobusu* wyznaczono z siedziby Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Szczytowej 11, poprzez dworce kolejowe (skupiska osób bezdomnych): Łódź-Fabryczna, Łódź-Żabieniec, Łódź-Kaliska – docelowo do Noclegowni dla Bezdomnych Mężczyzn przy ul. Spokojnej 10/12 i Noclegowni dla Bezdomnych Kobiet przy ul. Gałczyńskiego 7.

W cyklu programu wydano **21.517** gorących posiłków oraz **1.191** sztuk odzieży, **403** osoby odwieziono do łódzkich noclegowni. *Autobus* obsługiwali wolontariusze rekrutujący się spośród mieszkańców Schroniska przy ul. Szczytowej 11 oraz opiekun – sanitariusz.

Ad. 19. Realizacja programu „Aktywizacja osób wykluczonych społecznie – rodzin zagrożonych eksmisją”.

W 2008 r. program realizowało Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta, Koło Łódzkie, ul. Szczytowa 11. Zajęcia w ramach programu odbywały się w formie indywidualnych spotkań z klientami oraz w formie warsztatów z zakresu aktywnych technik poszukiwania pracy, komunikacji interpersonalnej i asertywności. Odbywały się również zajęcia motywacyjno-edukacyjnych.

W programie wzięło udział **120** osób, 103 osoby skorzystały z dostępu do ofert pracy zamieszczonych w prasie, 89 osób skorzystało z możliwości bezpłatnego dostępu do telefonu, 19 osób kontaktowało się z pracodawcami za pośrednictwem internetu, 51 osób wzięło udział w rozmowach kwalifikacyjnych, 17 osób znalazło pracę.

Ad. 20. Realizacja Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej - PEAD

W 2008 r. MOPS zlecił realizację programu 2 Podmiotom: Caritas Archidiecezji Łódzkiej z siedzibą w Łodzi przy ul. Gdańskiej 111 oraz Fundacji „Bank Żywności” z siedzibą w Łodzi przy Al. Piłsudskiego 150/152.

W ramach zadania Podmioty zobowiązane były do nieodpłatnego przekazywania najuboższym mieszkańcom Łodzi gotowych produktów spożywczych, m.in.: mąki, makaronów, kasz, serów, mleka, cukru, dżemów itp.

W ciągu roku z magazynu Caritas żywność odbierało łącznie 60 podmiotów. Przekazano ją **9.555** osobom. Łącznie Caritas wydał 419.932 kg żywności.

Natomiast Fundacja „Bank Żywności” przekazała za pośrednictwem 48 organizacji pozarządowych łącznie 624.530 kg żywności dla **18.400** mieszkańców Łodzi.

Ad. 21. Prowadzenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych

Realizatorami usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania podopiecznych pomocy społecznej (niepełnosprawnych z powodu wieku lub choroby) tak jak w latach poprzednich było 6 podmiotów: Polski Komitet Pomocy Społecznej, Polski Czerwony Krzyż, Agencja Usługowo-Opiekuńcza „Serce”, Agencja Usługowo-Opiekuńcza „Pomocna Dłoń”, Zbór Kościoła Chrześcijan Baptystów prowadzący Stację Opieki BETEL oraz Konwent Bonifratrów.

Z usług, polegających głównie na świadczeniu pomocy w prowadzeniu gospodarstwa domowego (przygotowywaniu lub dostarczaniu posiłków, dokonywaniu niezbędnych zakupów, prostym sprzątnięciu itp.) oraz wykonywaniu zabiegów higieniczno-pielęgnacyjnych, skorzystało **4.610** osób (wykonano **1.422.457** godzin usługowych).

Ad. 22. Prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z zaburzeniami psychicznymi

W 2008 r. MOPS kontynuował ww. zadanie we współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Niepełnosprawnych w Łodzi, ul. Zawiszy Czarnego 22, które prowadziło Mieszkania Chronione na **40** miejsc w Ośrodku Rehabilitacyjno-Wypoczynkowym „Zacisze” w Jedliczach przy ul. Jedlinowej 42/44 (k/Grotnik).

Głównym celem Mieszkań Chronionych jest zapewnienie osobom chorym psychicznie (bezpośrednio po hospitalizacji), warunków do samodzielnego funkcjonowania w środowisku. Osoby tam przebywające uczestniczyły w programach w zakresie readaptacji i rehabilitacji psychospołecznej, miały zabezpieczone potrzeby socjalno-bytowe, organizację czasu wolnego i usprawnianie ruchowe. W 2008 r. z tej formy pomocy skorzystały **83** osoby (44 kobiety i 39 mężczyzn).

Ad. 23. Prowadzenie środowiskowych domów samopomocy

Na terenie Miasta funkcjonowało 5 Środowiskowych Domów Samopomocy prowadzonych na zlecenie MOPS przez: Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych, Łódzkie Towarzystwo Alzheimerowskie, Krajowe Towarzystwo Autyzmu Oddział w Łodzi, Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Łodzi oraz Stowarzyszenie Młodzieży i Osób z Problemami Psychicznymi, ich Rodzin i Przyjaciół „POMOST”, dysponujące ogółem **257** miejscami.

Zadaniem ŚDS-ów jest zapewnienie osobom dotkniętym określonym typem schorzenia opieki medycznej, obejmującej konsultacje i okresowe oceny stanu zdrowia psychicznego, psychoterapii, różnych form terapii i zajęć integracyjnych mających na celu poprawę stanu zdrowia podopiecznych, podtrzymywanie i rozwijanie ich umiejętności, niezbędnych do samodzielnego życia, prowadzenie zajęć edukacyjnych, udzielanie pomocy psychologicznej, pomocy w organizacji grup wsparcia, a także prowadzenie klubów samopomocowych dla rodzin.

W 2008 r. z usług ŚDS skorzystało **309 osób**.

Ad. 24. Prowadzenie domów pomocy społecznej

MOPS powierzył prowadzenie **domów pomocy społecznej** 7 podmiotom: Fundacji im. św. Brata Alberta w Krakowie Oddział w Łodzi, Stowarzyszeniu Pomocy Osieroconym Dzieciom Specjalnej Troski, Towarzystwu Przyjaciół „Domu na Osiedlu”, Zgromadzeniu Sióstr Służebniczek NMP im. E. Bojanowskiego, Wojciechowi Pawlakowi, Agencji Usługowo-Opiekuńczej „Serce” oraz Wojewódzkiemu Szpitalowi Specjalistycznemu im. M. Kopernika. Realizatorzy zadania wspomagali lokalny system stacjonarnej pomocy społecznej poprzez zabezpieczenie całodobowej opieki nad osobami przewlekle chorymi.

Podmioty te prowadziły:

- 2 domy pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych (278 miejsc),
- 2 domy pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych (209 miejsc),

- 2 domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie (21 miejsc),
  - 1 dom pomocy społecznej dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (12 miejsc).
- Ogółem, w 2008 r. w ramach planowanych **520** miejsc, w placówkach tych przebywało rotacyjnie **719** osób.

Ad. 25. Prowadzenie Biura Pośrednictwa Pracy dla Wolontariuszy

Prowadzenie Biura Pośrednictwa Pracy dla Wolontariuszy zlecono Stowarzyszeniu Regionalne Centrum Wolontariatu. Biuro zajmowało się rekrutacją i szkoleniem wolontariuszy, koordynacją i monitorowaniem pracy wolontariuszy w instytucjach pomocy społecznej i organizacjach pozarządowych, prowadzeniem komputerowej bazy danych o wolontariuszach, instytucjach, organizacjach zajmujących się świadczeniem pomocy osobom potrzebującym.

W Biurze zarejestrowanych było **1.814** wolontariuszy, aktywnie działało 1.380 wolontariuszy. W 2008 r. pozyskano 82 nowych wolontariuszy (68 kobiet i 14 mężczyzn), przeszkolono na 36 szkoleniach 329 wolontariuszy. Biuro współpracowało z 48 organizacjami pozarządowymi i 60 instytucjami.

Ad. 26. Realizacja programu „Wybieram wolontariat – promowanie idei wolontariatu”

Ww. zadanie realizował Caritas Archidiecezji Łódzkiej, ul. Gdańska 111

W ramach programu Podmiot:

- promował wolontariat poprzez opracowanie i dystrybucję plakatów i ulotek na temat zadania (umieścić informacje w prasie i lokalnych mediach),
- prowadził szkolenia (wykładowe oraz praktyczne) z zakresu pracy wolontaryjnej oraz opieki w domach nad osobami starszymi i chorymi i wolontariatu hospicyjnego, przygotowujące do posługi w domach osób ciężko chorych,
- prowadził konsultacje specjalistyczne dla wolontariuszy,
- organizował wyjazdy szkoleniowo-formacyjno-integracyjnych oraz staże wolontaryjne.

W 2008 r. w programie wzięły udział **72** osoby, w tym 7 mężczyzn i 65 kobiet. W kursie uczestniczyły ogółem 72 osoby (41 osób było stałymi, a 31 osób wolnymi uczestnikami kursu). Przeprowadzono 20 godzin konsultacji psychologicznych. Opieką wolontaryjną zostało objętych **30** osób chorych oraz ich rodziny. Wydrukowano 1000 plakatów i 150 ulotek promujące ideę wolontariatu.

Ad. 27. Prowadzenie domów dziennego pobytu

Prowadzenie 2 Domów Dziennego Pobytu zlecono Caritas Archidiecezji Łódzkiej. Zgodnie z zawartą z MOPS umową, zleceniobiorca zapewniał osobom starszym, samotnym, obłożnie chorym oraz niezaradnym życiowo pomoc w formie ciepłego posiłku, opieki pielęgniarstwa, leków, odzieży, umożliwiał uczestnictwo w zajęciach rekreacyjno-edukacyjnych, pomoc w sprawach osobistych, rodzinnych, urzędowych i mieszkaniowych.

Z Domów Dziennego Pobytu korzystało w ciągu roku ogółem **117** osób.

Ad. 28. Prowadzenie specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy

MOPS powierzył prowadzenie Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy Stowarzyszeniu Promocji Zdrowia i Psychoterapii z siedzibą w Łodzi przy ul. Franciszkańskiej 85. Podmiot w ramach realizacji zadania zapewniał ofiarom przemocy całodobowe miejsce pobytu, pomoc socjalną i terapeutyczną.

W ciągu roku z pomocy placówki skorzystał **171** osób, w tym 73 kobiety, 97 dzieci i 1 mężczyzna.

Ad. 29. Organizowanie i prowadzenie hostelu dla osób uzależnionych od alkoholu

W 2008 r. prowadzenie hostelu dla osób uzależnionych powierzono Stowarzyszeniu Samopomocowemu „ABAKUS” przy ul. Próchnika 5. Hostel (13 miejsc) przeznaczony jest dla osób bezdomnych uzależnionych od alkoholu, środków psychoaktywnych opuszczających Zakład

Diagnostyczno – Opiekuńczy w Łodzi. Przebywające tam osoby mają zapewnione miejsca noclegowe, wyżywienie, pomoc socjalną i prawną.

W 2008 r. przebywało w nim **39** mężczyzn.

Ad. 30. Organizowanie i prowadzenie specjalistycznych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym

W 2008 r. Miasto Łódź za pośrednictwem MOPS dofinansowywało działalność **11** specjalistycznych placówek wsparcia dziennego (4 Ognisk Opiekuńczo–Wychowawczych, 6 Świetlic Specjalistycznych oraz 1 Specjalistycznej Placówki Wsparcia Dziennego), prowadzonych przez 7 organizacji pozarządowych (m.in. TPD, Caritas Archidiecezji Łódzkiej, Fundację Pomocy Rodzinie „Opoka”, Zgromadzenie Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego i in.), zaplanowanych łącznie na 395 miejsc dla dzieci i młodzieży. Placówki te zapewniały dziecku pomoc w nauce, organizacja czasu wolnego, rozwój zainteresowań, organizację zabaw i zajęć sportowych, stałą pracę z rodziną dziecka, co najmniej jeden posiłek dostosowany do pory dnia i czasu przebywania, wyposażenie w przedmioty niezbędne do zajęć oraz w miarę możliwości w odzież, obuwie, bieliznę i inne przedmioty osobistego użytku, odpowiednie do wieku i indywidualnych potrzeb.

Placówki prowadziły m.in. zajęcia socjoterapeutyczne, w stałych grupach dzieci, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne i logopedyczne, indywidualne programy korekcyjne, realizowane podczas zajęć grupowych lub w kontakcie indywidualnym, udzielały pomocy w trudnych sytuacjach w oparciu o diagnozę indywidualną dziecka i jego rodziny.

W 2008 r. z placówek tych korzystało rotacyjnie **702** dzieci i młodzieży.

Ad. 31. Organizowanie i prowadzenie banku żywności

W 2008 r. MOPS powierzył ww. zadanie Fundacji „Bank Żywności” z siedzibą w Łodzi przy al. Piłsudskiego 150/152. Fundacja ta pozyskiwała żywność od firm z sektora prywatnego i nieodpłatnie przekazywała ją organizacjom pozarządowym i instytucjom zajmującym się niesieniem pomocy osobom najuboższym, w tym uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom.

W 2008 r. przekazano **149** podmiotom 341.823,36 kg żywności.

Ad. 32. Prowadzenie jadalni i kuchni społecznych dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin.

Na terenie Miasta funkcjonowało 5 jadalni i kuchni społecznych prowadzonych przez: Caritas Archidiecezji Łódzkiej, Centrum Służby Rodzinie, Konwent Bonifratrów oraz Polski Komitet Pomocy Społecznej, w których posiłki spożyło **854** podopiecznych pomocy społecznej. Z tej formy pomocy korzystały zarówno osoby samotne, jak i całe rodziny. Dla wielu z nich jest to jedyny ciepły posiłek spożyty w ciągu dnia.

W 2008 r. wydano łącznie **254 .470** posiłków.

Ad. 33. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie Centrum Integracji Społecznej dla osób uzależnionych od alkoholu

W 2008 r. MOPS powierzył ww. zadanie Fundacji „Uwolnienie” z siedzibą w Łodzi przy ul. Inowrocławskiej 5a. W ramach zadania podejmowane były działania mające na celu aktywizację zawodową i społeczną osób uzależnionych poprzez prowadzenie kursów zawodowych (prace porządkowe i pielęgnacja zieleni lub renowacja, zdobienie mebli, rzeźba i stolarka), terapii indywidualnej (rozmowy indywidualne) i grupowej (spotkania o charakterze edukacyjnym i warsztatowym), zajęć z zakresu aktywizacji zawodowej (połączonych z edukacją profilaktyki uzależnień oraz zwalczaniem objawów wykluczenia społecznego uczestników programu). Ponadto uczestnicy mieli zapewnianą pomoc psychologiczną, pedagogiczną oraz pomoc ze strony doradcy zawodowego. Miesięcznie z CIS korzystało ok. 20 osób.

W 2008 r. z Centrum Integracji Społecznej skorzystały **34** osoby, w tym 24 mężczyzn oraz 10 kobiet

Ad. 34. Refundacja kosztów zakupu leków, środków opatrunkowych i testów do wykrywania środków psychoaktywnych (dla dorosłych i dzieci)

Również w minionym roku MOPS kontynuował realizację programu *Apteka Komunalna*. Celem programu jest pomoc rodzinom najuboższym poprzez udzielenie dofinansowania do wykupu leków i materiałów opatrunkowych określonych w wykazie sporządzonym przez Wydział Zdrowia Publicznego Urzędu Miasta Łodzi.

Program zmierza do uzyskania poprawy skuteczności leczenia, a także do spowodowania podjęcia leczenia przez osoby najslabsze ekonomicznie, które zaniechały lub nie podjęły leczenia z powodu braku środków na realizację recept.

W 2008 r. do programu przystąpiło 5 aptek (po jednej w każdej dzielnicy) wybranych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w drodze przetargu. Z pomocy w ramach tego zadania korzystało **881** osób.

Ad. 35. Organizowanie i prowadzenie **ośrodków rehabilitacyjno-readaptacyjnych dla osób uzależnionych od środków odurzających lub substancji psychotropowych**,

W 2008 r. zadanie realizowało Stowarzyszenie MONAR z siedzibą w Kęślinach, ul. Strykowska 3. W ramach zadania prowadzono m.in. treningi interpersonalne, asertywności, naukę radzenia sobie z problemami w kontaktach z ludźmi, kształtowania postaw szacunku oraz warsztaty radzenia sobie z agresją, udzielano pomocy w nauce, pomocy w poruszaniu się na rynku pracy, a także motywowania do utrzymywania pracy.

W 2008 r. z pomocy ośrodka skorzystały **62** osoby, w tym 51 mężczyzn, 6 kobiet i 5 dzieci.

Ad. 36. Realizacja **programów reintegracji zawodowej** osób uzależnionych po zakończeniu programów terapeutycznych w zakładzie opieki zdrowotnej

Realizatorem zadania było Stowarzyszenie MONAR z siedzibą w Kęślinach, ul. Strykowska 3. W czasie realizacji zadania przeprowadzono kursy komputerowe, obsługi wózków widłowych, spawalnicze, kurs sekretarka-asystentka, pracownik magazynu z obsługą komputera oraz kurs obsługi kas fiskalnych, dzięki czemu uczestnicy uzyskali określone kwalifikacje, a tym samym zwiększyli swoje szanse na rynku pracy.

W 2008 r. z programu skorzystały **32** osoby, w tym: z kursów komputerowych 14 osób, z kursów spawania 6 osób, obsługi wózków widłowych 10 osób, kursu pracownika magazynu 8 osoby, kursu obsługi kas fiskalnych 4 osoby oraz z kursu sekretarka-asystentka 2 osoby (liczby nie sumuje się z uwagi na fakt, że niektóre osoby skorzystały z kilku kursów).

Ad. 37. Realizacja **programów reintegracji społecznej** osób uzależnionych po zakończeniu programów terapeutycznych w zakładzie opieki zdrowotnej,

Zadanie zlecono Łódzkiemu Towarzystwu Rodzin i Przyjaciół Dzieci Uzależnionych „Powrót z U” z siedzibą w Łodzi przy ul. Więckowskiego 1.

W ramach zadania Podmiot zobowiązał się do realizacji programu reintegracji społecznej osób uzależnionych po zakończonym procesie leczenia w ośrodku stacjonarnym poprzez trening interpersonalny, warsztaty budowania poczucia własnej wartości, warsztaty asertywnych zachowań abstynenckich. W 2008 r. z programu skorzystało **103** osoby, w tym 62 mężczyzn oraz 41 kobiet.

Ogółem na realizację ww. zadań przekazano podmiotom niepublicznym kwotę **30.685.165,88 zł**

V. Kontrole i nadzór merytoryczny

1. Kontrole wewnętrzne

Nadzór nad sposobem realizacji zadań wykonywanych przez MOPS, jednostki mu podległe i nadzorowane oraz podmioty, z którymi zawarte zostały umowy na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej sprawował **Zespół ds. Kontroli Wewnętrznej**.

W roku 2008 Zespół przeprowadził ogółem **21 kontroli**, w tym: 14 w jednostkach organizacyjnych lub podległych MOPS (7 kontroli przeprowadzono w domach pomocy społecznej, 5 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i 2 w Filiach dzielnicowych MOPS) oraz 7 w organizacjach pozarządowych realizujących na zlecenie MOPS zadania z zakresu pomocy społecznej

W jednostkach organizacyjnych lub podległych MOPS kontrole koncentrowały się głównie na zagadnieniach finansowo-księgowych, natomiast w organizacjach pozarządowych przedmiotem kontroli było wykonywanie zadań przewidzianych umowami oraz gospodarowanie środkami publicznymi.

W wyniku przeprowadzonych kontroli:

- stwierdzono ogółem 143 nieprawidłowości, z czego 41 zostało usuniętych w czasie trwania kontroli;
- wydano ogółem 91 zaleceń pokontrolnych 14 podmiotom.

Wyniki żadnej kontroli nie dostarczyły ustaleń z powodu, których należało powiadomić organa ścigania.

Uwagi kontroli dotyczyły głównie uchybień wynikających z nieprzestrzegania ustawy o rachunkowości. Wszystkie wydane zalecenia pokontrolne zostały wykonane.

Nadzór sprawowany był również przez inne Oddziały MOPS – w zakresie spraw im podległych.

I tak:

- Pracownicy **Oddziału Pomocy Rodzinie i Dziecku** przeprowadzili **10 wizytacji** w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych publicznych i 4 wizytacje w placówkach niepublicznych (1 w Domu Dziecka im. Laury Meozzi oraz 3 w rodzinnych domach dziecka). Zakres wizytacji dotyczył prawidłowości prowadzenia dokumentacji, w szczególności jej zgodności z obowiązującymi przepisami, omówienia bieżących problemów związanych z funkcjonowaniem placówki, sprawdzania zasadności zgłaszanych skarg, warunków socjalno-bytowych, zasad okresowego pobytu dzieci poza placówką, pobytu dzieci w szpitalach psychiatrycznych. Wydane zalecenia dotyczyły głównie uzupełnienia prowadzonej dokumentacji dzieci, zwiększenia aktywności w podejmowaniu działań na rzecz powrotu dzieci do rodzin naturalnych, przestrzegania zasad przy umieszczaniu wychowanków w szpitalach psychiatrycznych.

W czasie wizytacji nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości. W przypadku występujących uchybień wydano stosowne zalecenia, które zostały przekazane do wykonania dyrektorom jednostek.

- Pracownik **Oddziału Koordynacji i Nadzoru** przeprowadził **kontrolę** w Schronisku dla Bezdomnych Kobiet usytuowanym w strukturze organizacyjnej Filii MOPS Łódź–Górna. Kontrola dotyczyła przestrzegania Regulaminu Schroniska oraz zasad kierowania i ustalania opłat za pobyt w placówce. Kierownika Filii zobowiązano do usunięcia uchybień opisanych w protokole z kontroli.
- Pracownicy **Oddziału ds. Współpracy z Podmiotami Uprawnionymi** przeprowadzili w 2008 r. **kontrole 8 podmiotów** uprawnionych, realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej w ramach zawartych umów z Miastem Łódź, takie jak:
  - organizowanie i prowadzenie banków żywności (Fundacja „Bank Żywności”),
  - realizacja Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej – PEAD (Fundacja „Bank Żywności”),
  - realizacja programu aktywizacji zawodowej osób uzależnionych, bezrobotnych po zakończeniu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego (Fundacja „Uwolnienie”),
  - realizacja programu reintegracji społecznej dla osób uzależnionych (Fundacja „Uwolnienie”),

- prowadzenie domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie (Towarzystwo Przyjaciół „Domu na Osiedlu”, Stowarzyszenie Pomocy Osieroconym Dzieciom Specjalnej Troski),
- organizowanie i prowadzenie ośrodków rehabilitacyjno-readaptacyjnych (Stowarzyszenie MONAR),
- realizacja programów aktywizacji zawodowej osób uzależnionych, bezrobotnych, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie / ośrodku leczenia odwykowego (Stowarzyszenie MONAR),
- prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej (Stowarzyszenie Centrum Wsparcia Terapeutycznego),
- prowadzenie Biura Pośrednictwa Pracy dla Wolontariuszy (Regionalne Centrum Wolontariatu),
- prowadzenie środowiskowego domu samopomocy dla osób z upośledzeniem umysłowym (Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym).

Oceniono zgodność działalności z zakresem określonym w zawartych umowach. Nie stwierdzono istotnych uchybień przy realizacji ww. zadań.

Ponadto pracownicy Oddziału przeprowadzili **wizytacje 3 placówek**, prowadzonych przez **2** podmioty, realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej na zlecenie MOPS, tj.:

- prowadzenie dwóch mieszkań chronionych dla pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego (Fundacja im. Joanny Bednarczyk),
- prowadzenie specjalistycznego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie (Stowarzyszenie Promocji Zdrowia i Psychoterapii).

Wizytacje miały na celu zapoznanie się z bieżącą działalnością podmiotów. Nieprawidłowości nie stwierdzono

- Pracownicy **Zespołu do Spraw Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych** przeprowadzili **134 wizje lokalne**, z czego 89 wizji wstępnych oraz 45 wizji odbiorczych. Wizje wstępne miały na celu sprawdzenie wiarygodności danych zawartych we wnioskach o dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych oraz uzgodnienie zakresu prac przed przygotowaniem stosownej umowy. Wizje odbiorcze (kontrolne) dotyczyły realizacji umów o dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych i umów o dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego.

2. Kontrole zewnętrzne

W roku 2008 MOPS kontrolowany był przez:

- Urząd Miasta Łodzi, Biuro Audytu Wewnętrznego, Kontroli i Skarg – w zakresie warunków pracy pracowników socjalnych;
- Urząd Miasta Łodzi, Biuro Audytu Wewnętrznego, Kontroli i Skarg – ocena funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej;
- Łódzki Urząd Wojewódzki, Wydział Polityki Społecznej – w zakresie realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej oraz działalności MOPS;
- Łódzki Urząd Wojewódzki, Wydział Finansów i Budżetu – w zakresie prawidłowości wykorzystania dotacji celowej przekazanej w 2007 r. z budżetu Wojewódzkiego Łódzkiego na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone realizowane przez powiaty (Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności);
- Państwową Inspekcję Pracy – w zakresie przestrzegania przepisów prawa pracy i bhp;
- Centralne Biuro Antykorupcyjne – sprawdzenie prawidłowości podejmowanych decyzji dotyczących zlecenia zadań z zakresu pomocy społecznej podmiotom niepublicznym przez MOPS.

Wydane przez podmiot kontrolujący zalecenia zostały wykonane lub są w trakcie realizacji.

VI. Najistotniejsze działania podjęte w 2008 roku

1. Działania w zakresie funkcjonowania MOPS i jednostek nadzorowanych

1.1 Pomoc środowiskowa

- Od stycznia 2008r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi rozpoczął realizację **Programu Rozwoju Rodzicielstwa Zastępczego w Mieście Łodzi**.

Zgodnie z przyjętymi założeniami celem programu jest:

- zapobieganie umieszczeniu dziecka w opiece zastępczej (adresatami podejmowanych działań są rodziny, w których występują czynniki upośledzające prawidłowe wykonywanie funkcji rodzicielskich),
- rozwój i wsparcie rodzin zastępczych (adresatami działań są kandydaci do pełnienia funkcji niespokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych oraz już funkcjonujące rodziny zastępcze);
- powrót dziecka z opieki zastępczej do rodziny naturalnej (adresatami podejmowanych działań są rodziny, których dzieci przebywają w zastępczych formach opieki).

Realizacja Programu przewidziana jest na lata 2008 – 2013. Efekty jego skuteczności będzie można ocenić po dłuższym okresie jego funkcjonowania. Pierwszym efektem **jest spadek liczby postanowień sądów rodzinnych umieszczających dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych**. Jest to dowód, że profesjonalne wsparcie rodzin „z grupy ryzyka”, objęcie ich kompleksową, zintegrowaną pomocą pozwala na wzmocnienie rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i pozostawienie dzieci w środowisku naturalnym.

- We wrześniu 2008 roku MOPS rozpoczął realizację projektu systemowego pn. **„Nowy obraz pomocy społecznej w Łodzi”**, na który pozyskał dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Poddziałania 7.1.1 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Głównym celem projektu było przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez rozwój form aktywnej integracji. Uczestnikami projektu byli bezrobotni klienci pomocy społecznej (w wieku aktywności zawodowej) oraz wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych w wieku 15-25 lat, w trakcie procesu usamodzielnienia.

Uczestnikom projektu zaoferowano m.in.:

- poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne, pedagogiczne, prawne, z zakresu ubezpieczeń społecznych),
- warsztaty kształtujące kompetencje społeczne i zawodowe, szkolenia zawodowe, które podniosły bądź uzupełniły dotychczasowe kwalifikacje zawodowe (np. szkolenie „Fryzjer”, „Szwaczka”, „Kasjer-sprzedawca”, „Florystyka z obsługą kas fiskalnych”, „Magazynier z obsługą wózków widłowych”, „Kosmetyka i wizaż”, „Fakturzystka”, „Pracownik hurtowni i magazynu z obsługą komputera”, „Glazurnik”),
- możliwość uczestnictwa w zajęciach Centrum Integracji Społecznej,
- terapię psychologiczną rodzin lub osób,
- program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- psychoterapię osób uzależnionych od alkoholu.

Odbywały się również spotkania grup samopomocowych o charakterze integracyjnym, które miały na celu zaangażowanie uczestników wokół wspólnego celu. Uczestnikom projektu zaoferowano również wsparcie asysty rodzinnej oraz opiekę nad osobami zależnymi.

W ramach projektu MOPS objął wsparciem łącznie **450** osób.

Łączna kwota, którą wydatkowano wyniosła 1.825.851,18 zł, w tym wkład własny MOPS wyniósł 214.206 zł. Dzięki dofinansowaniu w ramach projektu za kwotę 189.774,70 zł udało

się zakupić sprzęt komputerowy i meblowy niezbędny do wyposażenia pomieszczeń biurowych oraz prawidłowej realizacji projektu, w miejscach gdzie realizowany był projekt tj.: w Filiach MOPS, Punktach Pracy Socjalnej, Biurze Projektu w MOPS.

W roku 2009 Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ponownie ubiega się o środki unijne na kontynuację projektu, w związku z tym aplikował do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi o przyznanie dofinansowania na ten cel w wysokości 5.374.815,53 zł.

- Od 01.06.2008 r. MOPS uczestniczy jako partner w Projekcie **„Koleje losu”** realizowanym przez Koło Łódzkie Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta w Łodzi. Projekt współfinansowany jest przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Poddziałania 7.2.1. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Celem Projektu jest podwyższenie poziomu aktywności społecznej i zawodowej osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy – bezdomnych korzystających ze wsparcia placówek prowadzonych przez Koło Łódzkie Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta oraz podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

Ze strony MOPS w projekcie uczestniczy 10 pracowników socjalnych – konsultantów terenowych, po dwóch z każdej Filii MOPS. Ich zadaniem jest systematyczna praca z klientami – motywowanie ich do zmiany sytuacji życiowej, udziału w szkoleniach, spotkaniach z animatorami.

W okresie sprawozdawczym, tj. od 01.06.2008 r. do 31.12.2008 r. wsparciem konsultantów terenowych objętych było **125** beneficjentów. Łączna liczba godzin spotkań konsultacyjnych wynosiła **1.012** godzin

- Od 01.06.2008 r. MOPS jest partnerem w projekcie **„Centrum wspierania rozwoju jako narzędzie integracji społecznej i zawodowej młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym”** realizowanym przez Społeczną Wyższą Szkołę Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi, współfinansowanym ze środków Unii Europejskiej. (Realizacja projektu przewidziana jest na okres od 01.06.2008 r. do 31.12.2009 r.).

Projekt skierowany jest do młodzieży w wieku 15-25 lat zagrożonej wykluczeniem społecznym, mającej trudności z integracją zawodową i społeczną, w tym do osób opuszczających całonocne placówki opiekuńczo-wychowawcze. Projekt ma za zadanie rozwijać kompetencje uczestników przydatne na rynku pracy, nauczyć radzenia sobie w sytuacjach trudnych – na rynku pracy i w życiu osobistym, podnieść poziom samooceny, zwiększyć samodzielność, poprawić orientację zawodową i życiową itp.

Realizowany jest m.in. w formie treningów umiejętności społecznych o charakterze korekcyjno-rozwojowym, warsztatów psychoedukacyjnych, konsultacji psychologicznych, prawnych, medycznych, indywidualnych rozmów doradczych i in.

- Zarządzeniem Nr 34/2008 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi z dnia 22 grudnia 2008 r. zostały przyjęte **Procedury postępowania pracowników socjalnych zatrudnionych w MOPS w przypadkach występowania zjawiska przemocy w rodzinie**.
- W dniach 27 – 29 października 2008 r. w Ośrodku Szkoleniowo-Wypoczynkowym w Drzewocinach MOPS zorganizował **szkolenie z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie** dla **70** członków Interdyscyplinarnych Zespołów Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (10 policjantów, 10 kuratorów sądowych, 10 członków komisji alkoholowych oraz 40 pracowników socjalnych). Szkolenie przeprowadzili specjaliści ze Stowarzyszenia na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” w Warszawie. Celem szkolenia było zwiększenie wiedzy uczestników na temat przemocy, jej rozpoznawania, metod pracy i szczególnie przydatnych sposobów oddziaływania na osoby uwięzione w przemoc (metodą podejścia skoncentrowanego na rozwiązaniu). Ponadto celem szkolenia było zwiększenie kompetencji w obszarze nawiązywania kontaktu z klientami oraz komunikacji asertywnej.

- Pracownicy socjalni Filii MOPS Łódź–Widzew, Punktu Pracy Socjalnej przy ul. Roweckiego Grot 30 założyli **Partnerstwo Osiedla Zarzew**, w skład którego weszły działające na terenie osiedla placówki: 4 przedszkola, 2 szkoły podstawowe, gimnazjum, biblioteka, dom kultury, klub osiedlowy, rada osiedla, PUP, dzielnicowi oraz strażnicy miejscy. Opracowana została mapa zasobów oraz ankieta w celu zbadania potrzeb mieszkańców. W oparciu o wyniki badań sporządzono projekt działań na 2009 r. Wspólnie z partnerami oraz mieszkańcami osiedla przeprowadzono akcję świąteczną pod hasłem „Wspólne ubieranie choinki w plenerze”. Planowane jest wydanie gazetki osiedlowej i pozyskanie sponsorów. Partnerzy przygotowali materiały promujące działalność swoich placówek.
- W Filii MOPS Łódź–Górna wspólnie z fundacjami, stowarzyszeniami i instytucjami publicznymi podjęto realizację projektu **Razem na Górnej** w celu budowy partnerstwa dzielnicowego i inicjowania działań ułatwiających rozwiązywanie problemy osób zamieszkałych w dzielnicy Górna. W projekt zaangażowanych było 7 pracowników Filii. Na podstawie 103 ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców wybranego fragmentu osiedla „Kurak” przygotowano mapę zasobów i potrzeb zamieszkujących tam osób.
- W celu zapewnienia opieki i wychowania dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej, w 2008 r. MOPS w ramach zawartych porozumień **umieścił na terenie innych powiatów: 27** dzieci w rodzinach zastępczych i **19** dzieci w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
- W celu zapewnienia opieki dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych:
  - utworzono **141** spokrewnionych i niespokrewnionych rodzin zastępczych, w których umieszczono 172 dzieci,
  - zawarto z **4** rodzinami umowy na prowadzenie zawodowej niespokrewnionej z dzieckiem wielodzietnej rodziny zastępczej, w tym z 1 rodziną dla 6 dzieci, z 2 rodzinami dla 4 dzieci i z 1 rodziną dla 3 dzieci,
  - umieszczono **123** dzieci w rodzinach adopcyjnych.
- Dzięki podejmowanym działaniom wspierającym naturalną rodzinę możliwy stał się powrót **120** dzieci przebywających: w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (91), rodzinach zastępczych (26) i Poddodziału Preadopcyjnego (3) do domu rodzinnego.
- W ciągu roku Filie MOPS prowadziły **postępowania przygotowawcze w celu wydania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej** świadczeniorcom innym niż ubezpieczeni – określonym w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. *o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* (Dz. U. z 2004 r. Nr 210, poz. 2135 z późn. zm.). W wyniku tych postępowań pracownicy socjalni przeprowadzili rodzinne wywiady środowiskowe stanowiące podstawę do wydania **1.429** decyzji administracyjnych. uprawniających do świadczeń zdrowotnych.
- **285 pracowników socjalnych** zatrudnionych w MOPS **uczestniczyło w szkoleniach, warsztatach i konferencjach** zorganizowanych przez podmioty zewnętrzne, m.in. przez:
  - Regionalne Centrum Polityki Społecznej („Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie”, „Praca socjalna z rodziną i dzieckiem”, „Wypalenie zawodowe”, „Szkolenie z zakresu zdobywania wiedzy i umiejętności stosowania procedury Niebieskiej Karty”, „Projekty systemowe”, „Wsparcie i podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadr pomocy społecznej”, „Opracowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych”),
  - Centrum Służby Rodzinie („Konferencja Grupy Rodzinnej – nowa metoda pomocy rodzinie”, „Praca z rodzicami z „grupy ryzyka”),

- Fundację „Uwolnienie” („Z energią w pracy – profilaktyka wypalenia zawodowego”, „Rok działalności Centrum Integracji Społecznej”),
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej („Profilaktyka przemocy w rodzinie” i in.),
- Łódzkie Towarzystwo Wspierania Dziecka i Rodziny „LOKOMOTYWA” („Powrót dziecka z rodzin zastępczych do domu – profesjonalne i systemowe wspieranie starań rodziców o ponowne objęcie opieki nad dzieckiem” i in.),
- Urząd Miasta Łodzi („Jak osiągnąć sukces w drodze po unijne pieniądze”).

1.2 Pomoc stacjonarna

- W ciągu roku zorganizowano szkolenia dla pracowników całodobowych placówek opiekuńczo – wychowawczych z zakresu zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem rozróżnienia zaburzeń w zachowaniu od chorób psychicznych oraz rozumienia i stosowania zapisów ustawy o ochronie zdrowia psychicznego. Szkolenie przeprowadził Specjalistyczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Łodzi. W szkoleniu udział wzięło **166** osób.
- W 2008 r. **43** wychowankom placówek opiekuńczo–wychowawczych udzielono pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych w tym 36 wychowankom w mieszkaniu chronionym. Pozostali usamodzielniani wychowankowie wrócili do lokali po swoich rodzicach, powrócili do rodziców, bądź zamieszkują w internatach lub akademikach i tam oczekują na lokale z zasobów gminy.

2. Działania podejmowane przez podmioty niepubliczne realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej

Zawarto umowy z **podmiotami**, z którymi MOPS w 2007 r. nie współpracował :

- ze Stowarzyszeniem Oratorium im. św. Dominika Savio, które zrealizowało **Program przeciwdziałania marginalizacji dzieci i młodzieży z dzielnicy Łódź-Widzew „Kontra”**. W 2008 r. w programie wzięło udział **80** dzieci.
- ze Stowarzyszeniem Oratorium im. św. Jana Bosko, któremu zlecono radiację **Programu profilaktycznego dla dzieci i młodzieży zagrożonej patologią społeczną z dzielnicy Łódź-Śródmieście**. W 2008 r. w programie wzięło udział **30** dzieci i młodzieży.
- ze Stowarzyszeniem „Grupa Pedagogiki i Animacji Społecznej – Łódź”, które realizowało **Program „Punkt wsparcia – PRZYSTANEK 13 – dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych na terenie miasta Łodzi”**. W 2008 r. z zajęć organizowanych przez Stowarzyszenie skorzystało **61** dzieci.

Rozszerzono zakres działania podmiotów współdziałających z MOPS w ramach zawartych umów:

- Od maja 2008 r. Towarzystwo im. św. Brata Alberta Koło Łódzkie rozpoczęło realizację programu **„Aktywizacja osób wykluczonych społecznie (rodzin zagrożonych eksmisją)”**.
W ramach programu organizowano spotkania indywidualne z uczestnikami, warsztaty z zakresu aktywnych technik poszukiwania pracy, komunikacji interpersonalnej, asertywności oraz zajęcia motywacyjno-edukacyjne. Uczestnicy kierowani byli na terapię uzależnień oraz do placówek pomocowych.
W 2008 r. z pomocy skorzystało **120** osób.

- W maju 2008 r. Caritas Archidiecezji Łódzkiej uruchomił kolejny, drugi już Dom Dziennego Pobytu (przy ul. Czarnieckiego 4), przeznaczony dla osób starszych, niepełnosprawnych i niezaradnych życiowo. Pomoc świadczona była zarówno w siedzibie placówki, jak i w miejscu zamieszkania podopiecznych.
W 2008 r. z placówki korzystało **20 osób**.
- W okresie od maja do grudnia 2008 r. Caritas Archidiecezji Łódzkiej w Łodzi, ul. Gdańska 111 realizował program „*Wybieram wolontariat – promowanie idei wolontariatu*”.
W ramach programu zorganizowano szkolenia, warsztaty i konsultacje dla osób deklarujących chęć sprawowania opieki wolontaryjnej nad osobami ciężko chorymi przebywającymi w domach pomocy społecznej oraz w środowisku domowym.
W 2008 r. w programie wzięły udział **72 osoby**. Opieką objęto **30 osób** chorych oraz ich rodziny.
- Ogólnopolskie Stowarzyszenie Osób Bezrobotnych uruchomiło dla podopiecznych Filii MOPS Łódź-Polesie **kuchnię społeczną** przy ul. Wólczańskiej 27.
W ciągu roku wydano ogółem **27.360** posiłków.
- Fundacja „Uwolnienie” z siedzibą w Łodzi przy ul. Inowrocławskiej 5a podjęła realizację zadania polegającego na wspieraniu zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie **Centrum Integracji Społecznej** dla osób uzależnionych od alkoholu.
W ramach zadania prowadzona była aktywizacja zawodowa i społeczna podopiecznych.
W 2008 r. z Centrum Integracji Społecznej skorzystały **34** osoby.

VII. Podsumowanie

Dzięki zintegrowanemu systemowi wsparcia koordynowanemu przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w roku 2008

z pomocą społeczną objętych było około **100 tys. mieszkańców Łodzi**:

- ok. **70.000** osób skorzystało ze **świadczeń pieniężnych, pomocy rzeczowej i usługowej**,
- **31.745** osobom umożliwiono **spożywanie ciepłych posiłków** (w szkołach, przedszkolach, jadłodajniach, świetlicach, domach dziennego pobytu) ;
- **1.444** osób korzystało z możliwości pobytu w wybranym **ośrodku środowiskowego wsparcia dziennego** (domu dziennego pobytu, ośrodka adaptacyjnym, środowiskowym domu samopomocy);
- **2.267** dzieci korzystało z pomocy świadczonej przez **placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego** (świetlice środowiskowe, ogniska wychowawcze i inne);
- **1.735** dzieciom zabezpieczono opiekę w ramach **rodzinnych form opieki zastępczej**;
- **1.041** dzieci znalazło miejsce w **całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej** (Domu Dziecka, Pogotowiu Opiekuńczym, rodzinnym domu dziecka)
- **2.923** osoby miały zabezpieczoną wszechstronną pomoc i opiekę w **domu pomocy społecznej**;
- **4.610** osób mogło nadal pozostawać w dotychczasowym środowisku, ponieważ miały zapewnione **usługi opiekuńcze**;
- **1.504** osoby bezdomne – mężczyźni, kobiety i dzieci znalazły miejsce pobytu i wszechstronne wsparcie w **schroniskach, noclegowniach i mieszkaniach readaptacyjnych** dla osób bezdomnych;
- **230** osób zagrożonych przemocą domową schroniło się w **hostelach**;
- **95** osób okresowo zamieszkiwało w **mieszkaniach chronionych** (12 dzieci w mieszkaniach dla byłych wychowanków domów dziecka i 83 w mieszkaniach dla osób z zaburzeniami psychicznymi);

- **10.370** osób niepełnosprawnych skorzystało z dofinansowania do świadczeń mogących w sposób istotny wpływać na jakość ich życia lub stan zdrowia (**otrzymały dofinansowanie do zaopatrzenia w środki ortopedyczne, sprzęt rehabilitacyjny, pomoc w przelamywaniu barier w komunikowaniu, technicznych i architektonicznych, dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych, możliwość uczestnictwa w Warsztatach Terapii Zajęciowej i imprezach sportowo-turystyczno-rekreacyjnych**);
- **15.576** osobom wydano **orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności**, umożliwiając im tym samym korzystanie ze świadczeń i przywilejów przysługujących niepełnosprawnym;
- ponad **15.000** osób udzielono różnego rodzaju **porad** (prawnych, psychologicznych, pedagogicznych, medycznych i innych). Umożliwiono również uczestnictwo w terapii indywidualnej i rodzinnej.
- **32.702** rodziny (**61.586** osób w tych rodzinach) **objętych było szeroko rozumianą pracą socjalną**.

VIII. Działania planowane do realizacji w 2009 roku

W roku 2009 planowane jest:

- Aplikowanie o środki z Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, na projekty współfinansowane z EFS, skierowane do klientów pomocy społecznej – pozyskiwanie środków zarówno w trybie konkursowym, jak i systemowym.
- Kontynuacja partnerstwa w projektach systemowych *„Koleje losu”* oraz *„Centrum wspierania rozwoju jako narzędzie integracji społecznej i zawodowej młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym”*.
- Utworzenie mieszkań usamodzielnienia przez Dom Dziecka Nr 9, Dom Dziecka Nr 6, Dom Dziecka Nr 3.
- Pozyskanie z zasobów Miasta odpowiednich lokali na prowadzenie mieszkań usamodzielnienia. Dotyczy to: Domu Dziecka Nr 2, Domu Dziecka Nr 5, Domu Dziecka Nr 8. W przypadku Domu Dziecka Nr 1, 4 oraz Domu Dziecka Nr 7, przygotowanie i adaptacja pomieszczeń na mieszkania usamodzielnienia nastąpi w ramach bazy na terenie placówki.
- Realizacja zadań w ramach *„Programu Rozwoju Rodzicielstwa Zastępczego”*, przewidzianych na rok 2009.
- Pozyskiwanie w miarę możliwości dodatkowych miejsc w placówkach socjalizacyjnych oraz rodzinach zastępczych funkcjonujących poza Łodzią, w celu zabezpieczenia dzieci oczekujących na umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej.
- Systematyczna realizacja przez placówki opiekuńczo-wychowawcze programów naprawczych, w celu osiągnięcia obowiązujących standardów, która zgodnie zobowiązującym prawem powinna zostać zakończona do 31 grudnia 2010 r.
- Kontynuacja działań związanych z dochodzeniem przez domy pomocy społecznej do obowiązujących standardów usług.

Łódź, dnia 30 kwietnia 2009 r.

Sporządziła
Małgorzata Chmielecka

Struktura wydatków MOPS za okres 1.01 - 31.12.2008r.

załącznik nr 1

Lp	Struktura wydatków	Zadania zlecone gminie	Zadania własne gminy	Zadania zlecone powiatowi	Zadania własne powiatu	Zadania na podstawie porozumień powiat	Zadania na podstawie porozumień gmina	Zadania na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	OGÓŁEM	Uwagi
1.	Wynagrodzenia (bez pochodnych)	1 165 805	26 653 990	568 499	41 073 487	378 606	14 351		69 854 738	*1/ dot. Filii ds. Obsługi Świadczeń Rodzinnych *21 w tym 406.449zł. - dot. obsługi PFRON, 1.196.60Szł dot. Filii ds. Obsługi Świadczeń Rodzinnych oraz 256.856 dot. wynagrodzeń z projektu unijnego "Nowy obraz pomocy społecznej w Łodzi" *3/ dot. Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności *4/ w tym - 14.559.387zł - placówki opiek.-wych i 26.514.100zł - Domy Pomocy Społecznej *5/ dotacja od obcych powiatów za dzieci pochodzące z ich terenu - umieszczone w łódzkich placówkach opiek.-wych. *6/ dotacja od obcego powiatu za dziecko pochodzące z jego terenu umieszczone w Ośrodku Adaptacyjnym
2	Koszty utrzymania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej	397 347	11 720 277	814 871	36 935 324	478 625	6 102		50 352 546	*7 dot. Filii ds. Obsługi Świadczeń Rodzinnych *81 w tym 148.113zł. - dot. obsługi PFRON oraz 609.869zł dot. Filii ds. Obsługi Świadczeń Rodzinnych *9/ dot. Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności *10/ w tym - 9.838.873zł - placówki opiek.-wych i 27.096.451 zł - Domy Pomocy Społecznej *11/ dotacja od obcych powiatów za dzieci pochodzące z ich terenu - umieszczone w łódzkich placówkach opiek.-wych. *12/ dotacja od obcego powiatu za dziecko pochodzące z jego terenu - umieszczone w Ośrodku Adaptacyjnym
3.	Zasiłki i pomoc w naturze (w tym skł. emeryt-rent. i zdrowotne)	23 316 818	3 138 413						54 701 231	*13/ w tym Rządowy Program "Pomoc państwa w zakresie dożywiania" -11.433.748 zł
4.	Świadczenia rodzinne (w tym składki emeryt-rent.)	51 175 002	1 482 402						52 657 404	
5.	Dodatki mieszkaniowe		12 813 345						12 813 345	
6.	Usługi opiekuńcze (w tym specjalistyczne)	696 563	10 792 322						11 488 885	
7.	Dożywianie uczniów szkół		2 372 960						2 372 960	*14/ w tym: - dotacja z budżetu państwa - 713.964zł - Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych -350.873 zł
8.	Opłaty za dystrybucję świadczeń	42 771	351 435						394 206	
9.	Pomoc rodzinom zastępczym (w tym rodziny zastępcze, zawodowe rodziny zastępcze, usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych)				14 478 596	1 790 303			16 268 899	*15/ w tym pomoc rzeczowa - 168.646zł. *16/ w tym: - za dzieci łódzkie umieszczone w rodzinach zastępczych zamieszkałych na terenie innego powiatu -1.321.343 zł - za dzieci z innych powiatów umieszczone w rodzinach zastępczych zamieszkałych na terenie Łodzi - 468.960 zł
10.	Usamodzielnienie i kontynuacja nauki dzieci z placówek opiek.-wych.				1 207 568	2 280 139			3 487 707	*17/ w tym pomoc rzeczowa - 123.436zł. *18/ dotacja dla innych powiatów za dzieci łódzkie umieszczone w placówkach opiek.-wych. na ich terenie

11.	Składki na ubezpieczenie zdrowotne za dzieci z placówek opieki - wych.			268 873				268 873	
12.	Placówki niepubliczne	2 078 342	2 668 416	300 000	11 073 602			16 120 360	
a)	Niep. Domy Pom. Społ.				8 683 964			8 683 964	
b)	Niep. Plac. Opiek.-Wych.				1 435 270			1 435 270	
c)	Ośrodki Adopc.-Opiek.				222 909			222 909	
d)	Jedn.Spec. Poradnictwa		686 200		401 030			1 087 230	*19/ mieszkania chronione
e)	Schroniska i noclegownie, Punkt Charytatywny, niepubl.DDP		1982 216					1 982 216	bez Schroniska dla Bezdomnych Kobiet - uwzględnionego w pozycji wynagrodzenia i utrzymanie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej
f)	Ośr.Wsparcia dla Rodzin			300 000	330 429			630 429	
g)	Regionalne Centrum Wolontariatu							0	
h)	Środow.Domy Samopomocy	2 078 342						2 078 342	
13.	Placówki opiekuńczo wychowawcze (dziecko cudzoziemców)			7 325				7 325	Sfinansowanie pobytu dzieci cudzoziemców w placówkach - opiekuńczo-wychowawczych
14.	Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii		110 000					110 000	
15.	Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych		1 771 019					1 771 019	bez świetlic środowiskowych uwzględnionych w pozycji wynagrodzenia i utrzymanie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej (561.442zł), dożywiania w szkołach dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym (350.873zł) oraz apteki komunalnej (199.982 zł)
16.	Pozostała działalność w tym m.in.	99 648	2 958 317	50 163	4 389 463	91 898	0	55 600	7 645 089
a)	Apteka Komunalna		839 100					839 100	"201 w tym - 199.983zł z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
b)	Koszty utrzymania mieszkańców Łodzi w DPS-ach na terenie innych powiatów				1 546 327			1 546 327	
c)	Dofinansowanie gminy do Warsztatów Terapii Zajęciowej				417 633	91 898		509 531	"21/ w tym: - za uczestników mieszkańców Łodzi w Warsztatach Terapii Zajęciowej położonych na terenie innego powiatu - 69.532zł - za uczestników mieszkańców innych powiatów w Warsztatach Terapii Zajęciowej położonych na terenie Łodzi - 22.366 zł
d)	Autobus dla bezdomnych		64 977					64 977	
e)	Aktywizacja osób wykluczonych społecznie (rodzin zagrożonych eksmisją)		30 000					30 000	
0	Realizacja programu "Opieka nad rodziną i dzieckiem"						55 600	55 600	"227 w tym promowanie tworzenia niespokrewnionych z dzieckiem zawód rodzin zastępczych-18.600 zł "23/ rozwój profilaktyki niedostosowania społecznego i przeciwdz.przestępczości- 37.000 zł
g)	Dofinansowanie Realizacji Europejskiego Programu Pomocy Żywnościowej PEAD		41 000					41 000	
h)	Obchody Łódzkich Dni Rodziny, IV Światowy Kongres Rodzin		40 000					40 000	
i)	Odpisy na ZFSS dla emerytów i rencistów - nauczycieli				88 820			88 820	
j)	Dokształcanie nauczycieli				39 702			39 702	

k)	Koszty wydawania decyzji osobom innym niż ubezpieczeni	99 648						99 648		
l)	Pomoc repatriantom i uchodźcom		12 800	50 163				62 963		
ł)	Wybieram wolontariat-promowanie idei wolontariatu		48 855					48 855		
m)	Szkolenia członków Dzielnicowych Zespołów Interdyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie		36 688					36 688		
n)	Projekt EFS "Nowy obraz pomocy społecznej w Łodzi"		1 783 201					1 783 201	*24/bez wynagrodzeń uwzględnionych w pozycji wynagrodzenia; w tym środki EFS - 1.708.711zł	
o)	Projekt EFS "Koleje losu"		61 696					61 696	*25/ w tym środki EFS - 52.441 zł	
P)	Program Rozwoju Rodzicielstwa Zastępczego w Mieście Łodzi - wzmocnienie rodziny naturalnej oraz rozwój opieki zastępczej				2 296 981			2 296 981	*26/ w tym wynagrodzenia dla rodzin zastępczych - 1.267.460zł	
	Ogółem	78 972 296	105 078 896	2 009 731	109 158 040	5 019 571	20453	55 600	300 314 587	
			<i>Ogółem wydatki MOPS</i>						300 314 587	

W tabeli uwzględniono w pozycji wynagrodzenia i utrzymanie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej wydatki związane m.in.z:

- 1.obslugą zadań Zespołu ds.Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych - 554.562zł.
2. realizacją zadań Miejskiego Zespołu ds..Orzekania o Niepełnosprawności - 1.383.370 zł.
- 3.obslugą świadczeń rodzinnych i dodatków mieszkaniowych (6 Filia MOPS) - 3.369.627zł (w tym 1.563.152 z dotacji)
- 4.prowadzeniem mieszkań chronionych dla wychowanków placówek opiek-wych. - prowadzonych przez Miasto Łódź - 31.094zł